

V nedeljo, dne 10. julija, vsi na prireditev naših malih, v Av. del Campo 1653, na Paternalu

Argentinske vesti

OBJAVA POSLANIŠTVA

Po členu 55 začasnega pravilnika o rekrutiranju in členu 45 zakona o ustroju vojske in mornarice, se bo vršil v poslopu kr. poslaništva, ul. Rodríguez Peña 1012, v nedeljo 17. t. m. od 9 do 12 ure pregled vojno-obvezancev.

Vsak rekrut si mora nabaviti in oddati pred pregledom komisiji 3 slike v velikosti 6 x 6 cm ter \$ 5.— za takse in honorar zdravniku. S seboj je prinesiti poziv in potni list.

PROSLAVA 9. JULIJA

V proslavo obletnice proglasitve neodvisnosti argentinskega naroda od Špancev, se bodo vršile jutri po vsej državi velike slovesnosti, v glavnem mestu republike pa bo velik defile argentinskih vojskih sil v Palermu. Sedemnajst tisoč vojske in mornarice in razni na novo organizirani motorizirani oddelki bodo odkorakali pred predsednikom republike in zastopniki oblasti.

V posameznih mestnih okrajih pripravljajo posebne komisije ljudske zabave, ki naj še bolj povzdignejo slovesnost proslav.

TIFUS V BUENOS AIRESU IN DRUGOD

Listi v zadnjih dneh mnogo pišejo o legarju, ki se je baže precej močno razpasel tako v Buenos Airesu, kakor tudi v nekaterih krajih notranjosti republike. Tifus se sicer pojavlja v Argentini, in seveda tudi v drugih deželah, stalno, vendar pa je število bolnikov sedaj znatno nad normalno in je zato razumljivo, da so zdravstvene oblasti začele skrbno proučevati vzroke te večje obolenosti. V obrambo proti boleznim priporočajo, naj se ne pije mleko, če ni dobro prevreto, naj se ne uživa sirovo maslo, naj se sadje skrbno lupi pred zaužitjem, naj se zelenjava skrbno pere, če ima priti sirova na mizo, itd. Predvsem pa je potrebna velika čistota in posebno roke naj si vsak skrbno opere pred vsako jedjo. — Bolnike iz Buenos Airesa so zbrali v bolnišnici Muñiz; večeraj jih je bilo 40.

NOV POSLANIK

V četrtek popoldne je izročil državni predsednik svoja poverila pisma novi diplomatski zastopnik Brazilije v Argentini, dr. José de Paula Rodríguez Aves, ki se že nekaj časa nahaja v Buenos Airesu kot podpredsednik chacovske mirovne konference.

DR. FRIAS KANDIDAT ZA GUVERNERJA V TUCUMANU

Radikalna "concurrencijska" stranka v Tucumánu je v nedeljo proglasila dr. Friasa kot svojega kandidata na guvernersko mesto pokrajine. Konservativci se bodo pa menda odločili za dr. Simona Padroša.

ZBOROVANJE DELAVCEV IN DELODAJALCEV V LA PLATI

V nedeljo popoldne se je vršilo na trgu San Martín v La Plati zborovanje delavcev in delodajalcev. V imenu obeh slojev so nastopili razni govorniki, ki so razlagali, na kakšen način naj bi se po njihovem mnenju uredili delovni odnosi tako, da bi bili vsi zadovoljni. Na zborovanju je govoril tudi guverner hienosaireske province, dr. Fresco, ki je dejal, da pokrajinska vlada do-

bro ve, da se delavstvo nahaja v težkem položaju, pa je radi tega sklenila pomagati mu, kolikor bo v njeni moči. V svojem govoru je nastopil proti "ekstremističnim hujšakom", kakor jih je on imenoval, ker da delavstvo samo zavajajo.

ODMEVI TRAGEDIJE V LA PLATI

V sredo so našli blizu svetilnika ob kanalu, ki vodi v Puerto La Plata in kjer se je dogodila strašna nesreča, v kateri so trije naši pomorščaki izgubili življenje, še dve trupli, namreč pok. kap. Rusovića in mornarja Stegošića. Dasi sta trupli bili več ko dva tedna v vodi, sta bili dobro ohranjeni. Truplo kap. Rusovića je bilo prepeljano v Buenos Aires, v prostore Jugoslovanskega društva vzajemne pomoči, odkoder se bo danes vršil pogreb.

NEDELJSKA RADIO-URA

V nedeljo se bo na naši radio-uri predstavil občinstvu, in sicer prvič, slovanski orkester Jukel, ki bo odsviral nekoliko naših komadov. Jugoslovanski program se bo prenašal, kakor po navadi, od 6. do 7. zvečer po postaji LR2, Radio Argentina. Pisma s kritiko prenosov, z željami in nasveti, treba nasloviti na "Hora Yugoelava", Bolívar 1356, Buenos Aires.

LILY PONS ZOPET V ARGENTINI

V torek se je z letalom pripeljala zopet v Argentino znamenita operna pevka Lily Pons. Na letališču v Moronu je priljubljeno pevko pričakovalo mnogobrojno občinstvo ter ji priredilo lep sprejem. Z njo pa se je pripeljal tudi njen mož, André Kostelancec.

CHACOVSKI MIR

Zasedanje konference se nadaljuje ter je upati, da bo spor med Bolivijo in Paraguayem skoro rešen. Posredovalci, kakor predsednik te konference, dr. Cantilo, žele, da bi bil dogovor podpisan že na sam državni praznik 9. julija.

PODRAZENJE MESA

Z ozirom na zvišanje cen mesa od strani mesarjev, je dr. Ortiz povabil v torek k sebi člane Argentinske Zveze mesnih izdelkov ter predsednika mesne tržnice dr. Alda Delbueja in ravnatelja za preživljanje Ripa Elzauridio. Namen tega sestanka pri dr. Ortizu je bil najti način, kako bi se cena mesa znižala. Za sredo so bili sklicani k državnemu predsedniku tudi člani Zveze živinorejcev iz province Buenos Airesa in Pampe, v isti namen. Od petka se že na 14. mestnih tržnicah prodaja meso cenejši, od ponedeljka pa se bo dobilo meso cenejše še na drugih 72 tržnicah.

NEODVISNOST SEVERNE AMERIKE

V ponedeljek je minulo 162 let, odkar se je Sev. Amerika otrešla angleške nadvlade ter postala neodvisna. To obletnico so tukaj v Argentini praznovali na zelo svečan način.

POSLOVNA ZBORNICA PRIČE-LA Z DELOM

Poslovna zbornica, ki se je do sedaj ukvarjala samo s političnimi debatami, je v sredo začela s svojim prvim delom.

DOMAČE VESTI Iz Rihembberga

ZAHVALA

Sestra pok. Mirka Rudeža se tem potom najlepše zahvaljuje vsem, ki so na kakršen koli način pomagali v boleznih njenega brata. Posebno pa se zahvaljuje njegovemu prijatelju Alojziju Birsu, ki mu je bil ob smrtni uri ob strani.

Srčno se zahvaljuje tudi Slovenskemu prosvetnemu društvu in Slovenskemu listu, ki so mu bili vedno na roko v najtežjih časih.

Marsikateremu je orosilo oko, ko je naš župnik čital žalostno poročilo, ki jo je prinesel "Slovenec" iz "Slovenskega lista" o upa polnem izseljencu Mirku, ki pa ga je v tujni v cvetu mladosti ugrabila nemila smrt.

Olga in Ernesto Čotar.

NAGLA SMRT

Iz domvine je dospela žalostna vest, da je nenadoma umrl Franc Pesednjak iz Gojačevega na Vipavskem, star 38 let. Doma zapušča mater in sestro Danico. Tu v Argentini pa dve sestri, Paulo in Viktorijo ter brata Stankota.

Vsem prizadetim naše najiskrenejše sožalje!

Pismo iz Junina de los Andes

Sam sem, še vedno sam Slovenec tu v Cordilleras.

Ker v hiši nimamo radia sem se silno veselil, da pohitim k mojim ovčicam v San Martín de los Andes, ki je oddaljeno kakih 45 km. Prišla je zaželjena nedelja in sem se odpravil k mojemu prijatelju nekemu bavarcu, da slišim Jugoslovansko radio-uro. Rade volje mi je ustregel. Vrtela sva na vse načine, a valov LR2 radio Argentina nisva mogla vloviti, dasi sva se mučila celo uro. Vse moje veselje je splavalo po vodi. Naj bo, bo morda pa kaka druga nedelja bolj blagohotna.

Prosim vljudno, blagovolite obvestiti potom Slovenskega lista, da bom letos, ko dobim potrebno dovoljenje od škofa iz Viedme, v mesecu Avgustu obiskal naše rojake v Rio Negro, Cincio Saltos, Capolletti, Alem, Roca, Villa Regina, potem Neuquen, Colonia Centenario in Plaza Huincul. Bom že pravočasno naznanil kateri dan pridem.

Drugače je tu ponavadi. Zima je, a po dolinah ni snega pač pa so hribovi vsi snežno beli. Mraza smo imeli 9 pod ničlo. Vendar se vreme hitro menja in je spet topleje, medtem seveda mnogo dežuje, kot je tu navada.

Ludvik Pernišek, Katoliški misijonar.

PRESELITEV KROJAČNICE

Rojakom naznanjam, da sem svoj krojačnico iz ulice Baunes št. 187 premestil v ulico Paz Soldán 4846, kjer sedaj še nadalje izvršujem svoje obrt in se rojakom priporočam za krojaška dela.

Franc Melinc, krojač.

ŽALOSTNA VEST

V globoki žalosti naznanjam vsem prijateljem in znanem, da sem prejel iz domovine žalostno vest, da me je dne 8 junija za vedno zapustil moj najdražji brat Jakob Petrovič v starosti 41 let. Pokojni je bil navdse dobrega srca in mirnega značaja. Od mladih let je opravljal najtežja dela in večkrat v velikem ponanjkaju. Umrl je od prehlada in malarije, ki ga je mučila že več časa. Med svetovno vojno je bil več let na italijanski in na francoski fronti odkoder je najbrže prinesel tudi kal bolezni. Pogreb se je vršil v nedeljo dne 10 junija iz hiše žalosti na pokopališe pri sv. Barbari v Holozah, kjer je položen v grob svojih staršev in enega brata.

Naj mu bo lahka domača zemlja! Žaljujoča brat in svakinja Anton in Greti Petrovič.

ŠTORKIJA

V hiši našega rojaka in gostilničarja "Slovenski in hrvatski dom" Franceta Abram, se je te dni oglašala štorklja, ki je podarila njegovi ženi Ančki srčkano punčko. Mladi materi in srečnemu očetu čestitamo!

SMRTNA KOSA

Dne 16. junija je nenadoma preminula Marija Valerija Humar, poročena Sedevič, doma iz Podlake pri Grgarju na Goriškem.

Nesrečna žena je imela svojo posteljo v kuhinji. Ta usodopolni dan je posebno mnogo ogleda naložila na štedilnik ter legla spat. Ko je njen mož prišel zvečer okrog 11. domov, jo je našel že mrtvo.

Pokojnica je prišla 1929. leta v Argentino. Lansko leto se je poročila. Ves čas svojega bivanja v Argentini je pridno delala, dokler jo ni zadnje čase bolezen priklenila na dom, kjer je našla tako žalostno smrt.

Pokojna Valerija zapušča tu v Argentini moža Viktorja, dve sestri in več sorodnikov. V domačem kraju pa mater ter več bratov in sester. Stara je bila 36 let.

Naj ji bo lahka argentinska zemlja! Preostalom izrekamo iskreno sožalje.

Socialne osnove in delo češkoslovaške republike

Ing. Jaromir Nečas, minister za socialno skrbstvo, je objavil v "Prager Presse" v Pragi zanimiv sestavek o socialnih nalogah in delu češkoslovaške republike. — Članek v celem ponatiskujemo.

Svetovna vojna je v svojih nasledkih, kakor je to pravilno izrazil T. G. Masaryk, postala svetovna revolucija. Razvoj te revolucije, ki je široko zajela politično, gospodarsko in socialno življenje, je dolgo trajal.

T. G. Masaryk je končal svoje poročilo 28. oktobra 1928 s temi zgodovinskimi besedami: "Ustanovljena demokracija ne bo imela samo z ustanovitvijo nobenega uspeha; ona potrebuje ljudi, žive ljudi, takšne, ki verujejo v poslanstvo svoje države in svojega naroda, ljudi, ki združujejo idejo. Naša demokracija je moralna življenjska naloga, ne samo uradniška in vojaška, temveč naloga vseh pametnih državljanov in državljanek, v prvi vrsti zastopnikov naroda, njegovih voditeljev. Naša demokracija mora varovati vse kulturne težnje v območju tehnike in gospodarstva, znanosti in umetnosti, morale in religije. Zato mora biti naša demokracija neprestana prenova, stalna revolucija, toda ne revolucija brez pameti in srea."

Tudi predsednik dr. Beneš smatra v svojih objavih demokracijo za podlago našega državnega socialnega in gospodarskega razvoja. Pri neki priliki je rekel sledeče:

"Naša demokracija bo gospodarska demokracija. Kakor hitro bo naša država — in upam, da se bo to v najkrajšem času zgodilo — dokonča-

la vsa svoja obrambna dela in izvršila svojo najvažnejšo politično nalogo, se bo posvetila z večjo energijo ustvarjanju miljeja, v katerem bo delal vsakdo, vsakdo imel pravico delati in vsakdo bo hotel delati. Vem, da je to ideal, vem pa tudi, da ni nedosegljiv. Severne dežele so zaradi tega že mnogo pretrpele."

Delavnost ministrstva za socialno skrbstvo se je v preteklih letih razvila v več smeri. Cilj njegovega delovanja je bil, socialno stopnjo sistematično, dokler so to okolnosti dovoljevale, do najvišje mere dvigniti. Če govorimo o socialni politiki češkoslovaške države, tedaj mislimo s tem na novo pojmovanje socialnega skrbstva in socialne politike. Zdrava in dobra socialna politika je mogoča samo tam, kjer se vodi tudi dobra gospodarska, finančna, trgovska, prometna in zunanja politika. Govoriti o socialni politiki in socialnem skrbstvu tam, kjer nima prednosti zdrava in prava gospodarska politika, bi bilo zidati lepo stavbo na nezmožne temelje. Zaradi tega ne moremo presojati socialne politike, ki je ločena od ostale državne politike. Še tako velika pomožna in karitativna delavnost in še tako dobri socialno-politični zakoni ne odtehtajo škode, ki jo povzroči slabo gospodarstvo tudi v socialnem pogledu.

Če pomislimo na te okolnosti in na socialno-politično delovanje v ožjem smislu, v prvih 20 letih republike, moramo priznati mnoge uspehe, čeprav so ta pretekla leta le majhen otok v toku socialnega razvoja.

Toda mi smo v tem času, skoraj od temeljev navzgor, gradili strukturo republike v vseh smereh. Dodati moram, da smo težili za socialno gospodarskim interesom vedno s tisto pozornostjo, ki ustreza njih pomenu za širok splošen razvoj republike.

Politične, gospodarske in socialne evropske razmere so po svetovni vojni v velikem nemiru, ki se pojavlja v različnih variantah, toda češkoslovaška se ni obojavljala, zvesta svojemu zgodovinskemu demokratskemu duhu, lotiti se velikih nalog. Dokaz za to je med drugim okolnost, da je bil prvi socialni politični zakon, ki ga je predsednik T. G. Masaryk podpisal in ki je bil napravljen v osmih delovnih urah, soglasno sprejet na revolucionarnem narodnem zboru v decembru 1918.

To je bil dober začetek. Sledila so socialna zavarovanja za primer po-habljenosti in starosti za vse nameščenice in delavce. Bolniško zavarovanje, ki je bilo pred prevratom nezadostno, smo preobnavili, reformirali smo ga posebno v območju zdravstvene oskrbe in ga izpopolnili z uresničenjem bolniškega zavarovanja državnih in javnih nameščenec. Pomen socialnega in bolniškega zavarovanja raste z vsakim dnem — kajti zavarovanje ohranja široke plasti ljudstva zdrave in delazmož-

RESTAURANT R E C R E O

"EL CAÑON"

Izvrstna domača hrana, prvovrstno pivo in vino. — Prostor z vrhom, pripravi za svadbe. — Krogličice, Postrežba točna.

Se priporoča lastnik

PETER BASSANESE
JUAN B. ALBERDI y Gral.

PAZ — Buenos Aires

Pozor Rojaki!

Sporočam, da sem se preselil iz ulice Morlote 239 v ulico

TINOGASTA 5231, Villa Devoto,

kjer bom odslej izvrševal mojo krojaško obrt.

Kakor doslej, bom tudi v bodoče nudil prvovrstno postrežbo po zelo zmernih cenah, v čemer naj se vsak sami prepriča.

Vljudno se priporoča

Ciril Podgornik

VARNOST

VEČ VARNOSTI

POPOLNA VARNOST

potrebujete Vi sedaj, bolj kakor nikoli, za Vaše prihranke v HRANILNICI z dobrimi obrestmi.

Največjo varnost

Vam nudi Vaš stari prijatelj

SLOVENSKI ODDELEK

Banco Holandes Unido

PODRUŽNICA BUENOS AIRES

CENTRALA:

Bme. MITRE 234

FILIALKA:

CORRIENTES 1900

U. T. 33-7013 — Buenos Aires

PRVA VELIKA KAMPANJA za „SLOVENSKI LIST“

PRVA NAGRADA

Vozni listek za Evropo in nazaj

Vsak star naročnik, ki pridobi novega naročnika, dobi za vsakega po eno srečko in vsak nov naročnik dobi tudi eno srečko, ko plača naročnino za celo leto.

Nudi se lepa prilika, da bo eden izmed naročnikov, kogar bo zadela sreča, obiskal brezplačno svoje kraje.

Kadar govoriš s prijateljem ali prijateljico, ali jim pišeš, razloži jim, kakšna sreča jih lahko doleti, če se naročijo na

„SLOVENSKI LIST“

Naročniki in naročnice! Če le vsak enega naročnika pridobite, pa je zadeva rešena.

Če dobiš več naročnikov, dobiš več srečk in s tem večjo možnost, da zadeneš glavni dobiček.

NA DELO, VSI, ZA VEČJI „SLOVENSKI LIST“

Uprava

ne ter rapidno dvigata zdravstveno in telesno stopnjo prebivalstva. Velike kapitalne rezerve, zavarovalnih zavodov služijo obenem za javne vloge.

Gospodarske, socialne in kulturne koristi nameščencev varuje obširen zakon, ki je omembe vreden. Po vrnitvi vojakov iz svetovne vojne je dosegla stanovanjska stiska višek in v republiki se je pojavilo veliko pomanjkanje zdravil, in poceni najemnih stanovanj. Ta stanovanjska nesreča je povzročila zakone, ki so imeli namen pospeševati državno gradnjo hiš. K razvoju gradbenega gibanja ni pripomoglo samo znižanje obrestne mere, ampak tudi gradbeni zakoni, ki jih je izdalo socialno ministrstvo, in sicer:

Zakon o pospeševanju stavbne delavnosti, zakon o popraviljanju hiš in zakon o stanovanjskem skrbstvu za revče. Od tega 1918. do 31. decembra 1937 je bilo s pomočjo države postavljenih 43.559 stanovanjskih hiš z 319.855 stanovanjskimi prostori. Dalje je bilo postavljenih 5186 majhnih delavnic, 4010 trgovskih lokali in 2500 gospodarskih poslopij. Davčnih olajšav pri popravah hiš je bilo do leta 1937, nad 39.000. Vse te akcije so se dobro zaključile. Opazili smo, da je republika izdala za bolj zdrava in poceni stanovanja na milijarde kron.

V preteklih letih gospodarske krize se je posrečilo uresničiti vrsto socialnih zakonov in reform, n. pr. zakon o kolektivnih pogodbah in obveznosti teh pogodb v naši veliki proizvodnji tekstilne stroke, reforma zavarovanja rudarskih delavcev, nova uredba o delavskem posredništvu, ki pa kljub nepopolnosti le pomeni korak naprej, izboljšanje usoda težkih pohabljenecv in vojnih vdov, prenehanje odtrgovanja plač javnim nastavljenecv, uredba proti ustavitvi tovarniških obratov, dodatek k zakonu o izseljencih, izboljšanje pokojninskega zavarovanja, zaščitni nameščencev, načelna uredba o preprečevanju nesreč in končno pravilnik v korist zapravljenecv itd.

Gospodarska zmoglost Čehoslovaške prepričuje, da more pri dobri gospodarski politiki republike vsakdo doseči primeren poklic. Zato so smatrali za eno izmed velikih nalog izpeljavo take politike, ki bi imela na

men dvigniti nivo prebivalstva, in združiti vse gospodarske moči v državi. Tudi v socialni politiki vidimo pozitivno ustanovo. Zato smo hoteli v borbi proti brezposelnosti najprej utrditi in razširiti okrožje našega gospodarskega življenja, to je: vedno smo težili po ustvaritvi pravičnega dela. Borbo proti nedelavnosti smo vodili na več frontah. Za javna dela se je posebno veliko potrošilo v času gospodarske krize. Javne vloge občin, dežel in drugih se naraščale, tako da se je dopolnil ostanek manjkajočih finančnih sredstev iz državnega denarja v obliki tako zvanih produktivnih skrbstev za brezposelne. Tega denarja se je porabilo od l. 1930. do konca decembra 1937. 498.277.907 Kč. Na ta način se je posrečilo vsako leto preskrbeti tisočim delom za krajšo ali daljšo dobo. Visok položaj naše industrije je polagal važnost na izvozna vprašanja. Tudi v tej smeri smo dosegli uspehe, n. pr.: zakon o državni garanciji za izvozne kredite, ustanovitev izvoznih institutov, sistematična odprava ovir mednarodne trgovine, pospeševanje različnih finančnih, organizatoričnih in kreditno političnih smernic, ki bi dvignile naš izvoz. Zato se je naše gospodarstvo izrazito izboljšalo, kar pričajo naslednje številke: Izvoz je znašal v letu 1933. 5.854 mil. Kč in je v letu 1937. narastel na 11.972 mil. Kč, torej za 104%. To so ugodne ugotovitve premišljene borbe proti brezposelnosti in se dajo izraziti na ta način, da je bilo konec februarja 1938 vpisanih 511.288 brezposelnih, medtem ko je februarja 1933. število brezposelnih doseglo višek, t. j. 920.182, torej 44,4% več kot letos.

Pri teh številkah moramo pomisliti na težko usodo brezposelnih in na posledke, ki jih brezposelnost povzroča v našem gospodarstvu.

Poleg državne obrambe se moramo boriti tudi proti tako zvani trajni brezposelnosti. Z današnjim stanjem ne moremo biti nikakor zadovoljni.

Smoter čehoslovaške socialne politike je najprej v tem, da doseže primerne plače. To se ne pravi, da se ne bi prav nič brigali za vprašanje pomoči. Smatramo za dolžnost človeštva in države, skrbeti za brezposelne, ki so brez svoje krivde ostali brez dela. Strinjamo se s tem, da dobe samo potrebni pomoč. To delo je nujno in je dodeljeno državi, kajti od nje zavisi socialno zadovoljstvo in ona varuje generacije pred propadom in uničenjem.

Socialno življenje prebivalstva vpliva moč obrambe, kajti dolga nezaposlenost pomeni propad gospodarskega življenja in padeč življenjske sile. Kdor hoče pomnožiti obrambno moč prebivalstva, mora v vsem, kar se napravi v državi za varstvo socialno šibkih, gledati le delo, ki ga ukazuje socialni čut, ampak tudi skrb za moralo prebivalstva.

Zato morajo biti zainteresirane za socialno zakonodavstvo vse plasti prebivalstva, kajti to zagotavlja prav tisti plasti ljudstva, ki more dati največ vojakov, primerne življenjske pogoje. Socialno politične probleme kakor tudi druga gospodarsko politična vprašanja rešujejo vsi narodi. Zveza narodov za vsa gospodarska in socialna vprašanja raste kljub vsem avtarkičnim geslom. Razvoj civilizacije in tehnike ter delavstvo samo krepijo ozke zveze med ljudmi in narodi.

Vojna in mir sta sedaj zadevi sveta. Zato skušajo čehoslovaški državniki okrepiti republiko z zvezami z vsemi narodi v okviru prijateljskih narodnih razmerij. Splošno socialno zadovoljstvo v republiki je pogoj te politike. Hočemo obdržati to socialno zadovoljnost in okrepiti dobro in solidno socialno politiko.

(Po „Delavski pravici“)

Vesti iz organizacij

PEVSKJE VAJE

Pevske vaje v Slov. prosv. društvu bodo odslej vsako nedeljo ob 4 uri pop. Prosimo, da vzamete to vsi pevci in pevke na znanje.

ČLANSKI SESTANEK

Članski sestanek v Slov. prosv. društvu se bo vršil v nedeljo dne 17. julija točno ob tretji uri in pol pop. Pridite vsi člani in članice.

PEVSKI ZBORI SLOV. PROSV. DRUŠTVA

Pevski zbori Slovenskega prosvetnega društva bodo spet nastopili na Jugoslovanski radio-uri v nedeljo dne 17. Julija.

PRIREDITEV ŠOLSKEGA DRUŠTVA DOCK SUD

Jugosl. šolsko društvo Dock Sud bo priredilo v nedeljo 17. t. m. ob 3. uri popoldne, v ul. Billinghamurst 1776 na Dock Sudu, veliko prireditev, pri kateri bo razen šolskih otrok nastopil tudi kvartet „Jadran“, kakor tudi Škol Dock Sud-Boea s svojim lanstvom ter moškim in ženskim naraščajem.

Na prireditve so vabljeni tudi rojaki Slovenci.

Odbor.

DRUŠTVO „TABOR“

V soboto 9. t. m. ob 4. popoldne bo v društvenih prostorih članski sestanek. — Pridite vsi! — Predsednik.

Slovenska šola na Paternalu VABI

na veliko prireditev, ki se bo vršila v nedeljo, dne 10. julija na AV. DEL CAMPO 1653 na Paternalu.

Začetek točno ob 4 uri popoldne.

S P O R E D :

„Pozdrav malčkov“ — trogovor.
„Sv. Ciril in Metod“ — dekl. Franc Faganel.
„Zajčki“ — poje otroški vrtec.
„Šiba novo mašo poje“ — dekl. Lojzek Mihel.
„Venček na glavi se“ — simbolična vaja.
„Soči“ — deklamacija, Franc Faganel.
„Zdravnik“, deklamacija, Branko Ličen.
„Čaparle — paperle“ — izvaja otroški vrtec.
„Ujeta laž“ — dvogovor, I. Vidmar — I. Kalister.
„Vaje z zastavicami“ — šolske deklice.
„Kaznovana porednost“ — dvogovor, A. Mozetič — E. Mihel.
„Ujetega ptiča tožba“ — dekl. A. Glavič.
„Prodajalka Metka“ — igrokaz, izvaja otroški vrtec.
„Janko in Metka“ — poje otroški vrtec.
„Nazaj na morje“ — dekl. Trček A.
„Kadar se mamica joče“ — dekl. A. Lakner.

„Huda preizkušnja“

Veseloigra v enem dejanju

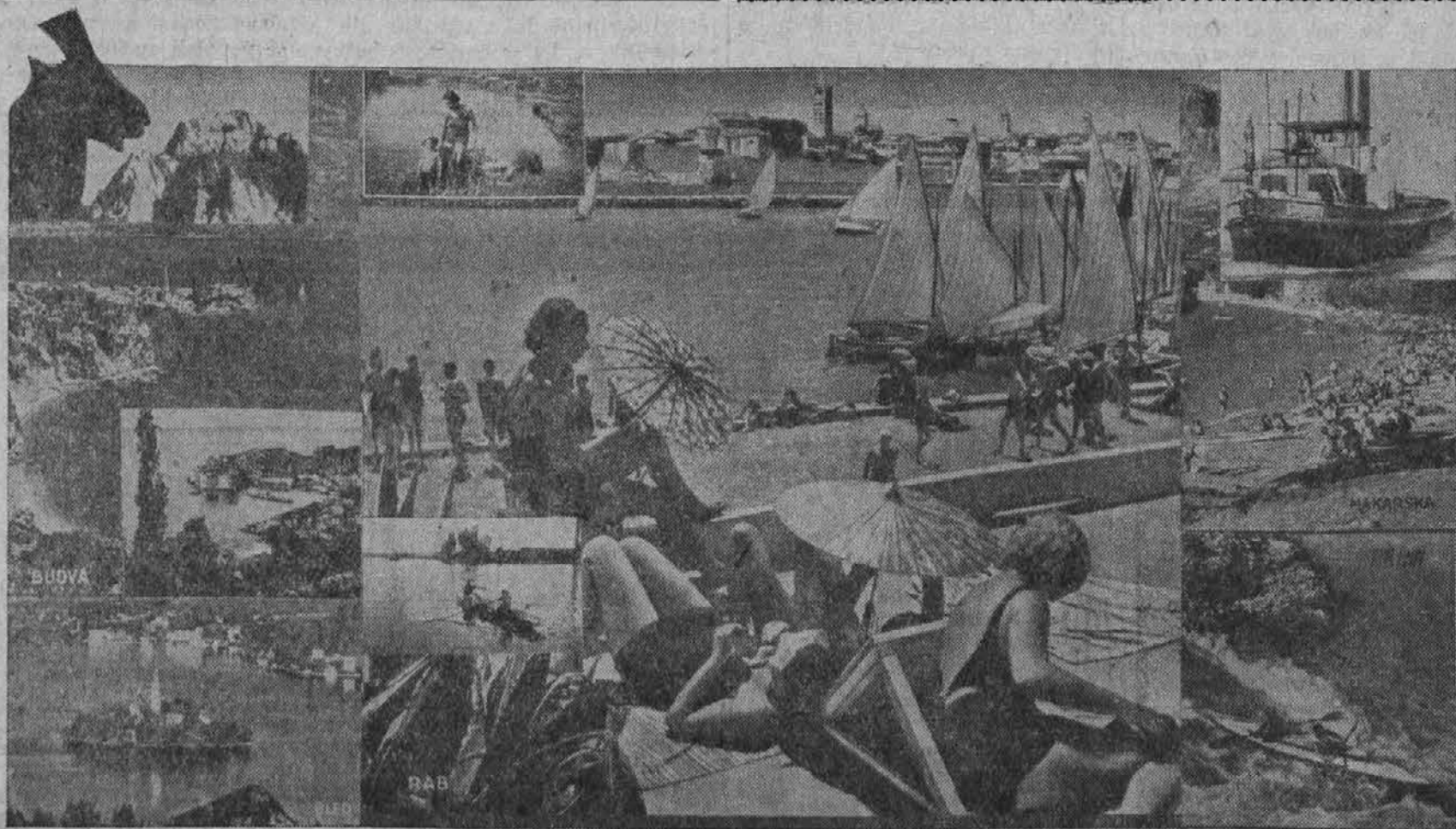
O s e b i e s t e :

Gospa Moder — Marica Koradin.
Ana in Ema, njeni hčerki — Irena Vidmar in Ida Pečenko.
Mici, kuharica — Fani Lakner.
Jožica, družabnica — Angela Lakner.
Lenčka, hišna — Irena Jekše.
Gospa Grivec — Marija Škof.

Prireditve se bo vršila v vsakem vremenu.

K obilni vdeležbi že sedaj vljudno vabi

ODBOR

Lepota naše zemlje — Turisti na letovišču na Jadranu

Pozor

Za načrte, betonske preračune in Firmo, obrnite se do tehničnega konstruktorja

FRANCA KLANJSEK
Marcos Sastre 4351
Villa Devoto U. T. 50-0277

V DAR DOBITE

na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3-6, lepo sliko v barvah. Odpri tudi ob nedeljah. Atelje MARKO RADALJ
Facundo Quiroga 1275 in 1407
U. T. 22-8327
DOCK SUD

Slovenci doma in po svetu

Koliko je v Trstu pravih Tržačanov

Današnje politične oblasti so za probleme ljudskega gibanja v tržaškem mestu zelo zainteresirane. Zato vedno čitamo v tržaških listih dalje in krajše članke predvsem z ozirom na padanje števila rojstev. Zanimivo pa je predvsem čitati kaj o pristnosti Tržačanov.

"Popolo di Trieste" je objavil pred dnevi daljši članek, v katerem razpravlja o zanimivem vprašanju, koliko prebivalcev tržaškega mesta je pravih Tržačanov, ljudi, ki so bili v Trstu rojeni. Po objavljenih podatkih je mesto 31. januarja t. l. štelo 255.079 prebivalcev, od katerih je bilo rojenih Tržačanov 135 do 140 tisoč oziroma 55 do 60 od sto. V primerjavi z razmerjem med obema vrstama prebivalstva pred svetovno vojno, se je število priseljencev znatno povečalo. List meni, da je število prebivalstva drugih narodnosti, ki jih je bilo še l. 1910 v Trstu 71.954 — od tega 59.319 Slovencev in Hrvatov — ali 31.17 od sto celokupnega prebivalstva, znatno padlo, ker se je mnogo ljudi po vojni odselilo, da pa je zato silno narasel dotok tujcev iz italijanskih pokrajin, posebno iz južne Italije. V vsakem primeru, pa je treba vpoštevati, da je bila že pred vojno pretežna večina omenjenih prebivalcev drugih narodnosti že povsem pristnega tržaškega značaja in da se je njeno absolutno število v povojni dobi še povečalo, ker je bilo Trstu v teh letih priključenih več nadaljnjih okoliških vasi Sv. Križ, Prosek, Konkanel, Opčine, Kolonkovec, Trebče, Gropada, Padriče, Bazovica itd., ker je naravni prirastek nekdanjih priseljencev z bližnje dežele večji kakor prirastek starega mestnega prebivalstva in ker se je končno znaten odstotek priseljencev vendarle priselil iz najbližjega podeželja, pa je treba njihove v Trstu rojene otroke po zgoraj omenjenem kriteriju pač že smatrati za pristne Tržačane.

Glede velikega priseljevanja italijanskega elementa iz drugih italijanskih pokrajin pa list jasno ugotavlja, da je priseljevanje v mesta, kakor je Trst, povsem naraven pojav, ker je v njih zaradi njihovega gospodarskega razvoja zmerom mogoče najti zaposlitve in zaslužka, pa da takega pojava, kakor je mogoče vobče nezaželen, ni mogoče odpraviti, nego kvečjemu urediti in prijemno zaječiti. V resnici si tudi vse oblasti prizadevajo, da se že iz narodno-političnih razlogov omogoči naseljevanje predvsem strokovnemu delavstvu in intelektualcem iz daljnih italijanskih pokrajin. Tako se zgolj taki priseljenci v Trstu sprejemajo v vse javne urade, v mestna in večja trgovska podjetja, pa tudi na lažja dela v tovarnah. Priseljenci iz bližnjih podeželskih krajev najdejo zaposlitve kvečjemu le še kot težaki ali pa pri najtežjih delih v tržaških topilnicah in drugih takih fabrikah.

Prosvetni minister Bottai v Trstu in Istri

Trst, junija 1938. — Minister Bottai, ki je ob pohodu na Rim bil med najožjimi sodelavci Mussolinija in kateri je pred poldrugim letom prevzel ministrstvo prosvete ali, kakor mu sedaj pravijo, ministrstvo za narodno vzgojo, se je nedavno mudil na daljšem inspekcijskem potovanju v Julijski Krajini. V nedeljo, 15. maja seje ustavil v Trstu, naslednji dan je prepotoval tržaško pokrajino ter si ogledoval razne šole, zlasti pa zavetišča družbe "Italia Redenta", tako na Opčinah, v Sežani, Senožečah, Nabrežini, v Postojni, Sv. Križu pri Trstu, pa pohitel je celo v Kačjo vas. V torek je obiskal šole v zapadni Istri, naslednjega dne se je dopoldne mudil v Pulju, popoldne pa je nadaljeval inspekcijsko potovanje preko Raše, Piéna in Pazina v Trst, odkoder se je zvečer vrnil v Rim.

Italijanski listi so že v svojih dobrodošlicah poudarjali veliki politični pomen njegovega obiska. Tako je "Corriere Istriano" od 17. maja v članku, ki nosi naslov "Pozdrav zastopniku dučaja", poudarjal, da je bilo šolsko področje za istrske Italijane "skozi desetletja bojišče, na katerem so oni z dosledno vztrajnostjo in obupno odpornostjo izpolnjevali ukaz domovine, namreč branili in reševali največje dedščino in neovrgljiv dokaz pravice Italije do tega ozemlja, to je Dantejev jezik in rimsko pokolenje". "S skrajno napetimi silami v mrzličen stremeljenju po zmagi so postavljali šolo ob šolo nasproti mogočni avstro-slovanški organizaciji, katera naj bi zatrla in uničila do obupa italijansko dušo Istre, ko je že ni mogla pridobiti." "Zato ni brez pomena, da bo minister Bottai svoja istrska dneva zaključil z obiskom one srednje šole v Pazinu, ki je bila svojčasno v središču istrske nacionalne borbe kot mogočna trdnjava bojevitosti in nepremagljivega italijanstva, ki so jo postavili Istrani v srečo svoje dežele proti hrvaški gimnaziji, katero je Avstrija zaman ustanovila."

Minister Bottai je v nedeljo pri obisku trgovske šole v Trstu napovedal, da se bo pod okriljem te šole še letos ustanovila tudi pravna fakulteta s posebnim oddelkom za politične vede. Pri tem je, kakor poroča tržaški "Piccolo" izrečno opozoril, da bo Trst s tako povečanim vseučiliščem odselej vse sposobne vršil svojo delikatno kulturno nalogo, ki je hkratu tudi izredno delikatnega političnega značaja.

Še jasneje se je minister izrazil o šolstvu Julijske Krajine na zborovanju šolskih upraviteljev in nadzornikov v Trstu, ko jim je dejal: "Vam, najbolj preizkušenim med vsemi možni italijanske šole, ki ste

toliko let v šoli kakor zakopani v rove v borbi proti sovražniku, se pretaka po žilah s krvjo čustvo za šolo, ki je povsem enako čustvu borbe, ki je ni konca ne kraja."

V Pulju je, kakor obširno poroča "Corriere Istriano" od 19. maja, tamšnji prefekt Cimoroni v ognjevit nagovoru na ministra poudaril, da "če bi bilo treba spisati zgodovino iredentizma v Istri, bi zadostovalo spisati zgodovino istrske šole". Nič manj bojevit, pa ni bil ministrov odgovor. Tako je kazajoč na šolske zastave, ki so jih ob tej priliki blagoslovili izjavil: "Te so sicer šolske zastave, toda kakor v vsej Italiji so še posebno tu na istrskem ozemlju bojni prapori, kajti istrsko ljudstvo ne pozna šole drugače kakor v smislu boja, borbe in stremljenja po zmagi." "To vidi vsakdo, kdor se približuje vaši Istri. Rekel bi, da celo kamni, ki so bili pred 70, 60 ali 50 leti vzdani v vaše šole, živo pričajo, kolik je bil vaš italijanski duh v obrambi napram tuje-zatiralecu."

"Mislilo bi se morda, da je zmaga s katero se je Istra vrnila Italiji, v nekem pogledu vzela istrski šoli njen borbeni značaj. Toda vi veste, da temu ni tako, Istrska šola živi v okviru italijanskih meja v stiku z ljudstvi, ki se morajo docela pridobiti za italijanstvo, ki se morajo stodoletno asimilirati in poitalijančiti."

"Izjavljam, da sem z največjim zadoščenjem v vaših šolah ugotovil, kako daleč je vaše delo učitelji in učiteljice vseh vrst, že zmagovito napredovalo, kajti to ljudstvo je že italijansko, ker govori italijanski in, kar je potrebno, čuti globoko italijansko. Poleg vsega tega je vaša šola obmejna šola in, če je tako, kakor je res, da je zunanja politika dučaja, ustanovitelj imperija, po rimsko pomirila ljudstva na vaši meji in jih dovedla do prijateljstva z Rimom, potem je tudi res, da mora v tej blagoslovljeni atmosferi prijateljstva istrsko ljudstvo s svojo šolo dokazati svojo civilizacijo, ki na meji ne more biti drugačna kakor vzorna. Odtod, učitelji in profesorji Vaša dolžnost: Vi niste samo običajni državni funkcionarji, nego tudi bojevniki, stalno mobilizirani za borbo, ki je dosegla že veliko zmago, a jih bo tudi v bodočnosti veliko znamenovala."

Takšne besede so bile izrečene na rimskem forumu v Pulju. Pri sledenjem sprejemu v veliki dvorani mestnega magistrata pa je puljski šolski skrbnik Arcidiacono tako le predstavil učitelje puljske pokrajine:

"To je 1513 vojakov, ki pod liktorskim znakom vzgajajo in utrjujejo 49.105 mladih duš v 488 duševnih vežbališčih... Tu se čimdalje bolj strnejo vrste legij, v katerih je pod poveljstvom dučaja italijanska liktorska mladina uvrščena v bojnih formacijah in z utrjenim duhom pripravljene, da poskočijo in korakajo ter nesejo v svet v imenu Rima mi-

sel, ki jim jo je vtisnila misija naroda, ki je določen za gospodarja".

OPOZORILO NABIRALCEM STAREGA ŽELEZA

Poveljstvo armadnega zbora v Trstu poroča:

V zadnjem času so se zgodile težke nesreče s strelivom, ki je ostalo iz časa svetovne vojne in ki ga neprevidne osebe odpirajo, da bi dobi le eksploziv in železo. Projektili in eksplozivi, ki so ostali od svetovne vojne, so vsi nevarni in postanejo še nevarnejši s časom. Zaradi tega ne smejo se dotikati in vzdigovati in še manj tolči s kamni ali z drugim orodjem. Kdor to dela je v veliki smrtni nevarnosti.

Kdor najde projektil, bombo ali kako drugo strelivo mora takoj, ne da bi se tega dotaknil, javiti najdbo najbližji karabinerski postaji ali kakemu drugi vojaški oblasti. Oblast, kateri je bilo to javljeno, sporoči najdbo artiljerijskemu poveljstvu v Trstu, ki poskrbi, da se granate uničijo. Najditelj dobi 8 lir nagrade za sto kg razstreliva.

UMETNO JEZERO NA PREVALU

Osuševanje Prevala se je vršilo že dolgo pred vojno in končalo se je šele po vojni in sicer je bilo delo večkrat ustavljeno, toda po dolgem času je bilo vendar le dovršeno skoro v popolnosti, kajti neosušenege je ostalo le 10 odstotkov, t. j. 100 ha površine. Od ostale posušene površine pa tvori 700 ha njiv a 200 ha travnikov. Pridobljena zemlja je zelo rodovitna in je prav prišla Briem, ki imajo zelo malo zemlje, poleg tega je globoka in ne pozna suše. Na eni njivi (3652 kv. met.) se je zadnja leta pridelalo 15 kv. koruze, 12 kv. pšenice in 45 kv. umetne trave. Po drugih računih umetno jezero ne bi zavzemalo 10 kv. km. površine, temveč mnogo več in sicer kar 15. Od tega bi največ trpeli vinogradi a drugo bi odpadlo na gozd. Vsa površina bi bila odvzeta kmetu proti gotovi odškodnini. Kmetje se bodo morali izseliti kdo ve kam. Gotovo jih bo požrlo mesto, kjer bodo postali, ako dobe delo skromni delavci po tovarnah. Zato je umevno, da je zavlada velika skrb v krajih, kjer bo umetno jezero.

POSTOJSKA JAMA ZA BINKOŠTI

Postojna. — Tudi letos je za binkošti obiskalo Postojnsko jamo nekaj tisoč ljudi kot vsako leto. Na leto bbišče jamo okoli 200.000 ljudi, katerih četrtina je iz Julijske Krajine. Pripravljenih je bilo precejšnje število vlakov iz vse Italije, a tuje so večinoma prišli z rednimi vlaki in avtobusi. Že itak močno razsvetljavo so povečali za 80.000 sveč. Za te praznike pa je bila še posebej prirejena velika bakljada. Obiskovalci so lahko v jami pregledali vse, ker povsod vodijo dobre poti, poleg tega pa je jamska uprava postavila večje število paznikov in vodnikov. Poleg

raznih zabav je bila tudi ljudska veselica kjer so domačini nastopili v narodnih nošah s posebnim programom ob priliki 120-letnice odkritja te znamenite pame.

SPREMEMBE V DUHOVNISKIH VRSTAH NA GORIŠKEM

List goriške nadškofije je prinesel sledeče spremembe in imenovanja v duhovniških vrstah na Goriškem: Stefan Tonkli, vikar v Grahovem, je imenovan za administratorja župnije v Rutah. Ivan Kretič, kooperator v Cerknem, je imenovan za vikarja v Kojanskem, Franc Premern, župnik v Podragi, je imenovan za administratorja župnije Lozide.

NOVE INSTALACIJE

Trst. — Mestno električno podjetje namerava spremeniti električni tok od 100 volt na 120—210 volt, ker se je pokazalo, da omenjeni nižji tok ne odgovarja več zahtevam današnjih tehničnih priprav, ki so v veliki večini prirejene za normalni tok 120—210 volt. Zaradi tega so morali lastniki raznih elektrinih priprav izpopolniti svoje aparate in jih prilagoditi tako na 100 voltni tok. Neprilike so se pojavljale tudi ob preselitvah. Trst ima elektriko od 1898. s tokom od 100 volt. Že 1906. so uvedli normalni tok. V starem delu mesta pa je ostala do danes stara napeljava, ki jo bodo sedaj odstranili. Podjetje se je obvezalo, da bo brezplačno popravilo vse aparate in dalo primerne žarnice za normalni tok.

PRIMANJKOVANJE ŽELEZA

Trst. — Kakor je znano je vlada omejila uporabo železa pri gradnji stavb in je določila, da se mora mesto železa uporabljati, kjer je le mogoče kamen. Sedaj pa je izšla naredba, da morajo gradbeniki uporabljati kararski marmor in sicer 5 odstotkov celokupnega iznosa gradbenih stroškov pri zasebnih hišah in 10 odstotkov pri javnih zgradbah. To favoriziranje kararskega marmora je občutno zadelo posebno kamnolome v naših krajih (Nabrežina itd.), ki imajo obilico dobrega apnenca kakor tudi marmorja. Čuje se, da bo odšla delegacija naravnost v Rim, kjer se bo pritožila pri vladi.

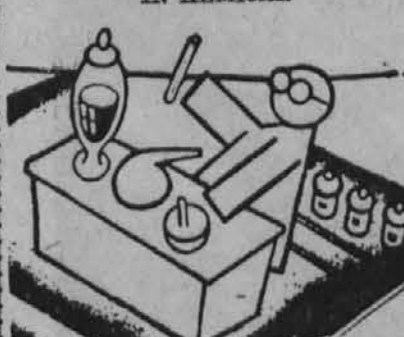
ZA PERAMUS
IN POVRŠNIKE
dobite najboljšo postrežbo

Krojačnici
LEOPOLD UŠAJ

GARMENDIA 4947
Paternal — Buenos Aires

Francišek Hušpaur
DIPLOMIRANI LEKARNAR
IN KEMIČAR

Izvršuje vsakovrstne kemične analize po zelo nizkih cenah, svojim stariim klientom pa popolnoma brezplačno. Odjemalcem iz notranjosti dežele pošilja analize potom pošte. Prepričajte se o svojem zdravju, analizirajte si kri in orino!

FACUNDO QUIROGA 1441
DOCK SUD

Ladijske vozne listke

za vse parobrodne družbe dobite pri nas po najnižji ceni.

K a b i n o

zagotovimo vsakemu potniku brezplačno.

VPOKLICNE KARTE PO ZELO
ZNIŽANIH CENAH.

CA. CENTRAL EUROPEA
469 SAN MARTIN 469

Električna centrala pri Sv. Luciji

Tržaški "Piccolo" je te dni prinesel obsežen članek o delih pri graditvi podzemne električne centrale pri Sv. Luciji. O teh delih smo že pisali v našem listu, ko so pričeli z graditvijo. Sedaj se ta dela že bližajo koncu. Letos bodo z deli končali, na kar bodo slovesno otvorili to zanimivo centralo. List poroča, da je to največja hidroelektrična centrala v Evropi, ki je zgrajena pod zemljo.

Kompleks del se pričinja od izliva Idrije v Sočo in so gotovo sedaj največja dela te vrste v Evropi. V tem delu bo Soča zajezena in tu bo nastalo umetno jezero, ki bo imelo 6 milijonov kub. met. vode. Od jezera so napravili 3.900 m dolga predor na desni strani struge, čiji presek je 25 kv. met. in po katerem bo tekla voda iz reke do podzemne elektrarne. Pri delih je zaposleno 3.000 delavcev. V kratkem času bo Sv. Lucija zgubila svojo značilnost. Stala bo na rtiču jezera in vse pregrade in strmine bo zalila voda. Divnega pogleda z mostu na peneče se valove v globini prepada ne bo več. Tudi del struge Idrije bo preplavljen. Povsod tod do Modreje se bo razlivalo jezero, ki bo s svojimi jeziki dolgo okrog 7 m, a srednja širina mu bo 700 m. Največja globina bo znašala okrog 50 m. Jez bo prav tako visok 50 m a širok le 40 m. Za ta jez morajo kopati do 25 m globoko dokler ne pridejo do žive skale. Tudi železniška proga na levi strani reke bo prišla pod vodo tega umetnega jezera. Da pa to preprečijo, bodo napravili obprogi do mesta, kjer se železniški tir ne dvigne nad predvideno površino vode, betonski nasip. Tunel so napravili v živi skali, a da bodo stene gladke so vse cementirali. Skozi ta tunel bo teklo v 1 sekundi 90 kub. met. vode. Za vsak kubični meter kópanega kamena v tunelu so porabili 1 kg dinamita. Izkopali pa so nič manj kot 40.000 kub. met. kamena. Od zunaj se ne vidi prav ničesar, kar bi dalo slutiti na taka ogromna dela. Vidi se le poslopje, kjer bodo uradi. Gradijo električno centralo, ki jo tudi sedaj gradijo, bo pred Kanalom. Tu ne bo voda tekla skozi tunel, ampak po kanalu, ki bo 7 km dolga. Predvideno je, da bosta ti dve centrali dajali ob koncu 1939. leta 215 milijonov kwh.

To je prav za prav samo del programa, ki si ga je začetla družba Societá Adriatica di Eletticitá katere predsednik je grof Volpi di Misurata. V zvezi z goriško električno družbo je omenjena družba dobila koncesijo za graditev še drugih štirih central v območju Soče: kobariška centrala z bazenom 40 milijonov kub. met. vode in 80 m visokim jezerom, s padcem vode 65 m in produkcijo 90 milijonov kwh; toliminska centrala z bazenom dolgim 6 km in padcem od 30 m, centrala bo zgrajena nasproti Tolmini a na leto bo dala 40 milijonov kwh; svetolucijska centrala (o kateri smo govorili) bo dala 135 milijonov kwh; kanalsko-plavska centrala bo dajala 80 milj. kwh; zadnji centrali pa bi bili: ena na Prevali, a druga pri Gradiškem, voda iz Soče bo speljana po predoru do Prevala v Brdih, kjer bi bilo umetno jezero, elektrarna bi bila pri Ružičih, od tu bi tekla voda po kanalu v Gradiško k zadnji elektrarni. Drugače je zamišljen načrt v tem delu Soče in sicer tako, da bi se napravilo predor skozi Sabotin do elektrarne, ki bi stala pri Gorici.

Iz elektrarn pri Sv. Luciji in Ka-

nalu bodo speljali električno strujo v Tržič in Trst. V ta namen bodo popolnoma prenovili transformator na Opčinah za tok od 130.000 volt. Pri Rocolu pa bodo zgradili nov transformator, ki bo skupno z rojanskim dajal tok tržaškemu mestu.

Iz dobe reformacije

V prejšnjih svojih izvajanjih smo na kratko opisali potek glavnih zgodovinskih dogodkov našega naroda, ki živi sedaj pod Italijo. Danes hočemo to deloma nadaljevati, deloma pa izpopolniti.

Obseg slovenskega nacionalnega ozemlja se od dobe Longobardov pa do konca sred. veka ni mnogo spremenil. Rimljani niso imeli nikoli preveč kmečkega prebivalstva, da bi ga, kakor Nemci s severa, lahko pošiljali na slovensko zemljo in ga tu naseljevali kot kolonista. To se je pričelo dogajati šele kasneje, in je zadobilo danes svojo zelo nevarno obliko. Zato so bile zgube Slovencev na zapadni narodnostni meji razmeroma majhne, v Istri pa so Slovenci in Hrvatje zelo počasi napredovali proti mestom, oz. celo prodrli v sama mesta. Slično je bilo tudi s Trstom, zlasti izrazito pa je v poznem srednjem veku zadobila slovenski obraz Gorica, kjer je stal romanski element šele na tretjem mestu za germanskim.

Politične zveze med Kranjsko in Primorsko so v XVI. stoletju zelo uplivala na ekonomske in kulturne pokrete in so se vsled teh zvez pokreti v obeh pokrajinah razvijali enako in edinstveno. Reformacijski pokret, ki je zajel tudi goriške Slovence, se lahko raziskuje ne s stališča, da je to edinstven pokret, ki je zajel vse Slovence in en del Hrvatov. Slovenska in hrvaška reformacija se ne ustavlja na mejah pokrajin, temveč osvaja tudi Slovence izven Kranjske ter Hrvate v Istri. Tako so Istra, Kras in Goriška dale ob enem reformacijskemu pokretu nekaj znamenitih osebnosti: Peter Pavel Vergerij ml., Stefan Konzul, Sebastijan Kralj, Matija Vlačič-Franković. Prmož Trubar se je šolal na Reki in je gojenec tržaškega škofa Petra Bonoma, ki je bil naklonjen reformam.

Katoliška reakcija je sicer povzročila nov pritisk iz Italije ter predstavljal 17. in 18. stoletje dobo močnega kulturnega upliva romanstva na slovenske kraje. Toda ta upliv ni mogel pomiriti že prebujenih narodnih sil. Primorski kraji še dalje dajejo svoj delež literaturi, čeprav v zelo sekrotni meri in sicer v takozvani "katoliški dobi". Leta 1607 je fra Gregorio da Somaripa izdal v Vidnu svoj italijansko-slovenski slovar, ki predstavlja obenem tudi prvo katoliško zbirko formul najpotrebnejših obredov za duhovnike. Zelo ploden je bil Janez Svetokrižki iz Vipavske doline. V tem času je bila Kranjska združena z delom Istre in Krasa, kar je imelo brez dvoma precejšen upliv na zavest prebivalstva.

Se drugi moment je zelo uplival k ojačenju narodne zavesti in k povezanosti Slovencev. Takratna ekonomska politika Habsburžanov, je bila v glavnem naperjena proti glavnim lukam gornjega Jadrana, Trstu in Reki. S tem je morala ta politika samo še bolj ojačiti stike Slovencev v zaledju s Slovenci in Hrvatji v Primorju, Ravno tako je bilo pozneje z Ilirijo, ki naj bi vezala vse Slovence, poleg ostalih jugoslovanskih pokrajin, v enotno državno skupnost. — (po Milku Kosu).

Drobne vesti iz naših krajev

Boršt. — S češnje je padla 42-letna Marija Petaros in si zlomila nogo. V bolnišnici se bo zdravila 6—8 tednov.

Dolina. — V nedeljo 26. maja je bila v Dolini veliko zborovanje dopolavoristov iz tržaške province. Prišlo jih je okrog 4000.

Lokva. — Antona Bana iz Prelože je konj s kopitom težko udaril po obrazu. V bolnišnici so dognali, da ima počeno čeljustnico, prebita lica in izbitih nekaj zob.

Postojna. — Za binkošne praznike so prišli v Postojno kolesarji iz Ljubljane, ki so si ogledali jamo.

Rim. — Znani fašistični prvak Farinacci, prejšnji tajnik fašistične stranke je bil imenovan za senatorja.

Skopo na Krasu. — Pred kratkem je umrl Ivan Gee, star 85 let. Po domače so mu pravili Blažkov in je bil res prava kraška korenina, saj so ga poznali skoraj vsi Kraševci. To priča tudi njegov pogreb, na katerega je prišlo mnogo ljudi iz vseh strani. Naj mu bo lahka kraška zemlja!

Trst. — Iz tržaške luke je odplovila jadrnica Nj. Vel. Kraljice Marije, ki je bila dalj časa v popravilu v ladjedelnicah pri sv. Roku. Ladjo je prevzela jugoslovanska komisija pod vodstvom ord. častnika Jenka Vukovića in jo odpeljala v Milovec.

Trst. — Listi so prinesli na vidnem mestu izjavo ministra korporacij, v kateri najavlja kampanjo za znižanje cen. Minister Lantini je povdaril, da že nekaj mesecev padajo cene nekaterim predmetom v prodaji na debelo, a da na drobno pa so cene ostale iste kot prej. Zaradi tega je treba koordinirati s padlimi cenami na debelo tudi cene na drobno.

Trst. — Avtomobil je podrl 48 letno Frančiško Guštinčič, ko je nesla kosilo delavcem v ladjedelnico. Pri padcu je dobila številne poškodbe na glavi in po obrazu. Zdraviti se bo morala 20 dni.

Trst. — Neka italijanska ladja s potopljajči namerava dvigniti zlato in druge dragocenosti s potopljene ladje "Merida", ki je 1878. odpeljala iz mehiške luke Vera Cruz z vso imovino nesrečnega mehiškega cesarja Maksimilijana, ki je bival v gradu Miramaru predno je odšel v Mehiko, in se je potopila pri Norfolku na Angleškem.

Trst. — Tržaški občinski svet je določil, da bo občina plačala polovico stroškov za vzdrževanje 13 profesorjev na bodoči pravni fakulteti v Trstu. To bo veljalo za dobo 5 let.

Trst. — Nepredviden kolesar se je zaletel z vso silo v Franca Gerlanca, starega 39 let, iz Škedenja, in mesto da bi ponesrečenemu pomagal, se je na kolesu še bolj podvilal ter zbežal. V bolnišnici so ugotovili, da ima Gerlane razne notranje poškodbe in pretres močan. Njegovo stanje je nevarno.

FOTOGRAFIJA "LA MODERNA"

Edina in najbolj poznana fotografija v slovenski koloniji

Sporočam slovenski naselbini, da bom ob priliki 25 letnice moje fotografske obrti, vse preuredil ter razstavil moje delo, kjer se bo lahko vsak prepričal o mojih neprekosljivih izdelkih.

VELIK POPUST PRI FOTOGRAFIIRANJU

Ne pozabite

FOTO "LA MODERNA"

S. SASLAUSKY

Av. SAN MARTIN 2579

Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

Trst. — Umrli so: Sirotič Elda 5 let, Juriševič Anton 63, Dovgan Josip 83, Česnik por. Marec Frančiška 57, Štoka vd. Versa Ivana 69, Franočič Roman 5, Česnik vd. Ferfolja Josipina 39.

Trst. — Pri Sv. Jakobu so našli na cesti težko ranjenega in nezavestnega 50 letnega tesarja Aleksandra Vatovca. Baje se je pobil v pijanosti.

Trst. — Močno se je pobila 36-letna služkinja Marija Bertok. Ko je

čistila strop je stopila na stolicco, da bi z metlo odstranila pajčevino, pa je pri tem zgubila ravnotežje in si zlomila nogo. V bolnišnici bo morala estati 3 tedne.

Trst. — Kakor beremo v tržaških listih še vedno traja zaskrbljenost glede avstrijskega prometa. Nemčija je sicer dovolila, da Trst prevzame oz. obdrži še naprej tretjino avstrijskega prometa, toda kljub temu se boje, da ne bi tržaška luka zgubila zaradi konkurence nemških luk 800.000 ton avstrijske trgovine.

DR. IVAN LAH, UMRL

V sredo, dne 18. maja zjutraj je na svojem stanovanju v ljubljanskem predmestju Mostah umrl, začet od kapi, pisatelj in publicist, profesor dr. Ivan Lah.

Rodil se je v Trnovem pri Ilirski Bistrici 9. decembra 1881, a njegovi starši so se kmalu preselili v Šmarje na Dolenjskem, kjer je Lah dorasel med dolenjskimi očanci, ki so vedeli povedati še toliko pravičje iz uporniških in turških časov. Tu je Lah nabiral gradivo za svoje kasnejše zgodovinske romane "Uporniki", "Bramboveci", "Vaška kronika" itd. Gimnazijo je Ivan Lah dokončal v Ljubljani, nato pa odšel v "slovansko Meko", v zlato Prago na univerzo. Praga je bila tedaj mesto, kamor so hodili vsi slovensko zavedni študentje študirat in bilo je tamkaj stalno okrog 300 slovenskih akademikov. Tam je študiral Lah pedagogiko in filozofijo pri profesorjih Drtini in kasnejšem prezidentu Masaryku. Praška vzgoja je Laha usmerila v nacionalno delo in ko se je vrnil v Ljubljano, je začel svojo pisateljsko in žurnalistično delo. Bil je izredno delaven. Proforske službe seveda ni dobil, preveč je bil znanovan pri avstrijskih oblasteh. Potoval je v Rusijo, po Poljski in po Balkanu ter pisal s teh poti poročila v "Slovenski narod". Nato je izdal časopis "Dan", ko pa je prišlo do sarajevskega atentata, so Laha aretirali kot sumljivega človeka in zaprli v Novem mestu, odkoder so prepeljali na Ljubljanski grad. Nato je več let preživel v raznih taboriščih, tudi v zloglasnem Mittergrabnu. Leta 1917 pa so ga vtaknili v vojaško obleko in poslali na rumunsko fronto, kjer je bil ranjen od drobeča granate blizu hrbenice. Rana je bila zelo nevarna, izgubil je mnogo krvi in le čudež je bil, da je ostal živ. Zdravil se je v vojaški bolnišnici v — zlati Pragi, kar mu je trpljenje mnogo olajšalo. Obiskovali so ga praški prijatelji, mu prinašali novic o bližnjem koncu Avstrije, prinašali knjige in ko je Lah nekoliko okreval, je na bolniški postelji začel spet s svojim publicističnim in književnim delom. V Pragi je Lah tudi dočkal prevrata, vrnil se je v domovino, bil nekaj časa v Mariboru in pomagal pri organiziranju gledališča, nato pa prišel v Ljubljano in tu dobil proforsko službo na ženskem liceju, kjer je ostal do smrti.

Zadnja leta je bolehal in opešal tako, da je bilo pričakovati zloma nekdanje njegove krepke konstitucije. Ves je osivel, ves oslabil, ostala je le senca nekdanje krepke lepe postave. Srčna slabost in vodenica — le stalne injekcije so ga držale pokonci.

Pred nekaj leti se je oženil in doživel svoje zadnje veliko veselje ob sinu Andrijančku, ki je ravno pred dnevi s svojo mamico odpotoval na

oddih v Ilirsko Bistrico, ker je dr. Lah želel, da se mu žena malo odpočije. Ostal je sam s taščo, 18. maja zjutraj ga je napadla slabost, zadela ga je kap. Še je zaklical: — "Smrt!" — in se je zgrudil.

Novica o njegovi smrti ni pretresla le njegovih ožjih sodelavcev, s katerimi se je sestajal na skrivne sestanke pred vojno in s katerimi so se skupaj borili in skupaj trpeli po taboriščih med vojno, ni pretresla le nacionalistov, pretresla je tudi večjo družino njegovih bralcev, bralcev Lahovih romanov in povesti. Teh je zlasti med preprostim ljudstvom in starejšo generacijo mnogo. Njegove "Upornike" in "Brambovece" so prebirali z naslodo, uživali ob njegovih zgodovinskih povestih. Bil je zelo plodovit in vsestranski: pisal je romane, pisal povesti, pisal pesmi, članke, prevajal iz ruščine in češčine, prevajal verze in prozo, napisal nekaj dram, tudi mladinske itd. Res ne predstavlja nobena njegova knjiga do kraja dozorele, visoke umetnine, toda nekaj teh knjig bo ostalo priljubljeno čtivo širšim krogom čitateljev.

Mnogo je storil tudi za propagando češke kulture, zlasti književnosti pri nas. V revijah in listih je do zadnjega pisal članke in eseje o čeških pesnikih in pisateljih, v času preganjanja po taboriščih med vojno je prevajal starejšo češko liriko in izdal pri Slovenski matici po vojni te prevode v knjigi "Antologija češke lirike".

Njegovo truplo so 19. maja, prepeljali v avlo Narodnega doma, odkoder so ga spremili na pokopališče pri Sv. Križu.

Pogreba se je udeležilo izredno mnogo ljudi. Prišli so njegovi tovariši prijatelji književniki, uredniki revij in listov, njegovi sotrpini za časa vojne — nepregledna množica je bila pogrebcev. Zadnja noč in dan je ležalo Lahovo truplo v avli Narodnega doma. Tamkaj je pred pogrebom spregovoril dr. Lahu v slovo ravnatelj mestne ženske gimnazije dr. Bajec, ki je počastil pokojnika ne le kot pisatelja in boreca v času Avstrije, ampak tudi kot vzornega tvariša-profesorja. Za njim je govoril pisatelj Fran Govekar v imenu slovenskih pisateljev in orisal Lahovo pisateljsko delo. Potem je govoril še dr. Egon Stare kot predsednik Jugoslovensko-češkoslovaške lige ter označil Lahovo delo za spoznavanje češke kulture. Na pokopališču pri Sv. Križu pa se je ob odprtem grobu poslovil od nejeja še urednik Slov. naroda Rasto Pustoslavšek, s katerim sta skupaj preživljala preganjanje med vojno v raznih taboriščih in zaporih. Kratko sta še spregovorila profesor Mirko Šubie v imenu najožjih Lahovih prijateljev in matulantka z liceja Hočevarjeva, ki se je poslovila od svojega profesorja v imenu učenk.

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA

zatecite se k

Dr. A. GODEL

AKUTNE, KRONIČNE BOLEZNI IN NJIH KOMPLIKACIJE, ZDRAVLJENJE PO FRANCOŠKIH IN NEMŠKIH NAČINIH KRVNE IN KOŽNE BOLEZNI

ZA SLOVENCE PRVI PREGLED BREZPLAČNO

Ženske bolezni, bolezni maternice, jajčnika, prostate in neredno perilo. — Specijalisti za pljučne, srčne, živčne in reumatične bolezni

ŽARKI X — DIATERMIA — ANALIZE

Sprejema se od 9 do 12 in od 15 do 21 ure.

GOVORI SE SLOVENSKO

CALLE CANGALLO 1542

KROJAČNICA MOZETIČ

Če si nameravaš kupiti nove obleko, pridi in oglej si vzorce in blago v moji krojačnici, za kar Ti gotovo ne bo žal, kajti imam vsakovrstnega blaga najnovejše mode. Blago trpežno in prvovrstno, delo pa po najnižji ceni. — Poleg tega imam v zalogi tudi srajce, klobuke ter sploh vse moške potrebščine po cenah kot jih ne dobiš nikjer drugje. — Pridi in prepričaj se sam!

OSORIO 5052 (Paternal) - Buenos Aires

ZANIMIVOSTI

Zastrupljevalka iz Liégea

V Belgiji bodo imeli sedaj pendant k dunajski razpravi proti zastrupljevalki Karolini Marekovi. V Liégeu se prične razprava proti 53 letni vdovi Mariji Beckerjevi, rojeni Petitjeanovi. Obtožili so jo, da je izvršila 11 umorov z zastrupitvijo, 4 pa jih je poskusila.

Beckerjeva, bivša šivilja, je že od oktobra predlanskega leta v preiskovalnem zaporu. Čeprav je obremenjena s prične razpravo proti 53 letni vdovi Mariji Beckerjevi, rojeni Petitjeanovi. Obtožili so jo, da je izvršila 11 umorov z zastrupitvijo, 4 pa jih je poskusila.

Čudno je to, da je začela z zločini šele potem, ko je prekoračila sredino življenja. O njenih mladih letih ne vedo sicer skoraj ničesar, razen tega, da se je že zelo zgodaj poročila z nekim mizarjem in da je vodila po vseh znakih sodeč neoporečno življenje skrbne žene in izvrstne gospodinje. Bila je zelo vpljudna z naravnostnimi svojimi moža in ji je bilo lahko pridobiti si njihovo zaupanje.

Toda l. 1932., sosedje se tega še dobro spominjajo, je prišla nad njeno nenadna moralna kriza. Preko noči se je spremenila v lahkomišelnost, pravljico. Dobila je nepričakovano veselje do zabav in z mladimi ljudmi je zahajala na plesišča. Občutili so jo začela elegantno. Pol leta pozneje je nje moč umrl, baje za rakom. Mnogi ljudje pa sedaj menijo, da gre za bolezen, ki jo je možu pripravila njegova žena. Odtlej je bilo njeno življenje polno kričevih nastopov. Zvečer je igrala veselo lahkomiško, podnevi je prostovoljno negovala bolnike. Zнала si je pridobiti zaupanje starih žensk, predvsem vdov. Seznanjala se je z njimi na klopih mestnih vrtov. Znanstvo se je spreminjalo v prijateljstvo in ko je potem takšna nova prijateljica obbolela, je seveda Beckerjeva prevzela nego. Tako je v štirih letih pod njenimi rokami umrlo deset žensk in neki moški, nje "zaročence". Dolga in temeljita preiskava je pojasnila vse te primere.

Štiri leta je trajala ta stvar, končno je policija dobila anonimno pismo, ki jo je pripravilo do tega, da je po-

segla vmes. Zvedela je za dva primera, ki sta se zgodila v nekoliko dneh. Neka 86-letna vdova se je zgrudila zjutraj, ko je vstala, na tla in umrla. Prejšnji večer ji je bila Beckerjeva dala neko uspavalno pi-jako. Policija ni odkrila v začetku nič sumljivega. Toda štiri dni pozneje je umrla neka 62-letna vdova. Ta je bila tako malo bolna, da se je še dva dni prej udeležila pogreba 86-letne vdove. Izkazalo se je, da ji je bila Beckerjeva tisti dan pripravila neki čaj. Pokojnica je neki sosedji dejala, da je imel čaj čudno grenak okus. Ko so osumljeno aretirali in izvršili preiskavo, so našli v njenem stanovanju štiri prstane in skoraj prazno steklenico digitalisa. Steklenica je bila skrita v žepnem robcu. Prstani so izvirali od žrtve. Digitalis je bil aretiranki zapisal neki zdravnik, toda ta zdravnik je že leto dni mrtev. Preiskava je spravila druge steklenice strupa na dan. Beckerjeva jih je imela skrite v blazinah stolov. Čemu jih je skrivala? Nato so ugotovili, da je veliko število raznih dragih predmetov, ki so izvirali od žrtve, zastavila v raznih zastavljavnicah. Toda zastrupljevalka taji in taji. Najbolj jasni dokazi je ne morejo odpraviti do priznanja.

Ljudstvo, ki ga uničujejo ošpice

Ljudstvo, ki prebiva na otočju Fidži v Tihem oceanu, je bilo brez dvoma precej srečno, dokler niso tjakaj prišli beli ljudje iz Evrope. Ti Evropeci namreč niso tja prinesli posebnih dobrot, najhujše pa je, da so začeli tja ošpice, ki jih tamkajšnji otočani niso poznali. Ker njihova kri ni imela v sebi nikakih varovalnih snovi zoper strup te bolezni, so ljudje na otočju Fidži začeli trumoma umirati. Zadnja velika epidemija, ki je otočane skoro iztrebila, je bila leta 1870. Kako strašna je bila tista morija, ki so jo napravile ošpice med tamkajšnjimi ljudmi, je najbolj razvidno iz tega, ker so Fidžanci začeli od takrat novo štetje časa. Pravi namreč, če hočejo povedati letošnje leto v številkah: "Letos je 68. leto po ošpicah!" Kaj se je poprej dogajalo na tem otočju, to so ti lahkomišelnosti ljudje že davno pozabili in jih nič več ne zanima.

Odkod so prišli ti otočani na te samotne otoke? Njihove pripovedke vele, da so se njihovi davni pradedi preselili na otočje Fidži iz Afrike. Na drugi strani pa se zdi skoro do oče la nemogoče, da bi se bili pred tisočletji ljudje v svojih preprosti colnihi upali čez silne širine Tihga oceana iz Afrike do otočja Fidži. Saj v svoje mole čolnice ne bi bili mogli spraviti niti dovolj živeža, niti dovolj vode za tako strašno popotovanje. Pa tudi, če bi bilo to mogoče, vendarle ni verjetno, da bi bili prišli iz Afrike, če ne kažejo nobenih znakov, da bi bili količkaj podobni Zamoreem. Pač pa poznajo tako imenovani "ognjeni ples", ki ga takega raziskovalci nikjer drugod še niso izsledili kakor le okoli Čadskega jezera v Srednji Afriki.

O otočanih vele, da so ljudžreči ali pa da so vsaj bili. Baje jih taki očitki nič ne bole, kakor so sploh silno lahkomišelnosti. Prav vseeno jim je, ali njihovo pleme izumrje ali ne. Vprašanje, da sedanji otočani ne bodo imeli za seboj nobenih pravnih več, jih mnogo manj zanima in pretresa, kakor pa vprašanje, kaj bo danes opoldne v loncu.

Ko so otočje zasedli Angleži, je bi

lo to Fidžancem vseeno. Niti zmenili se niso za to, čeprav jim je prineslo pozneje velike nepravilike. Celo Angleži sedaj njihovi gospodarji. S dobro se jim je zdelo, da so mogočni tem pa so prišli v isto gospodstvo, v katerem so bili Indijci. Indija je dežela, ki ima preveč ljudi, da se morajo izseljevati. Tako so se tudi Indijci začeli naseljevati na otočju Fidži in tukaj delati domačinom konkurenco. Indijci so služili denar, Fidžanci pa so gledali. Bili pa so preleni, da bi se temu postavili po robu.

Vendar naj nihče ne misli, da so ti ljudje neumni. Imajo pač svoje logiko in hudo trde butice. Fidžanci ne boš zlepa prepričali, da je luna na nebu. On vidi luno v vaški mlaki in pravi, da je luna v mlaki, da pa je na nebu le odsev te njegove vaske lune. In če mu poveš, da po vsem svetu luna sveti na nebu in da samo odseva v vaških mlakah, ti bo odgovoril: "Tisto je tvoja luna, naša pa je drugačna!"

Torej kulture in civilizacije tem ljudem Evropa ni prinesla, pač pa jim je prinesla pogin in smrt.

Dragulji cesarja Maksimilijana na dnu morja

Iz luke Genova je odplul te dni v ameriške vode nov italijanski parnik, ki je najmoderneje zgrajen zato, da iz morja dviga potopljene zaklade. Na krovu ima najnovejšo in najpopolnejšo potapljaško napravo. Parnik je namenjen v Norfolk v ameriški državi Virginije. Kakor znano, so Italijani pred kratkim iznašli aparat, ki so se z njim mogli njihovi potapljači potopiti tako globoko pod morje, kakor se doslej še nikomur ni posrečilo. S temi novimi napravami bodo sedaj Italijani v ameriških vodah skušali iz morske globine dvigniti velikanski zaklad, ki ga cenijo na najmanj 200 milijonov dolarjev.

Tako delo je silno nevarno, dasi je močno donosno, ker zakladi, ki so potopljeni v morju, so navadno veliki. In po vseh svetovnih morjih so raztresene ladje, ki so nekdanj nosile velike zaklade, pa so se potopile. Zato tudi povsod po svetu delujejo take ekspedicije, ki dvigajo potopljene zaklade, ne oziraje se na to, da je tako početje združeno z velikimi smrtnimi nevarnostmi.

Sedanja italijanska ekspedicija ima namen tako rekoč dokončati žalostno svetovno zgodovino, ki je združena z imenom avstrijskega nadvojvoda Maksimilijana, mehiškega cesarja. Nadvojvoda Maksimilijan je bil brat avstrijskega cesarja Franca Jožefa. Bil je mlad mož, poln veselja do političnega dela, ki mu pa nje gov cesarski brat ni pustil, da bi se bil pečal s politiko. Tako se je nadvojvoda Maksimilijan vdal prigrvarjanju francoskega cesarja Napoleona III., da je sprejel ponujano mu krono mehiškega cesarja. Mehški konservativci so hoteli svojo deželo pomiriti tako, da bi svojo domovino spremenili v cesarstvo. Cesar pa naj bi postal nadvojvoda Maks. Ta je v Miramaru pri Trstu res sprejel mehiško cesarsko krono, dasi mu je Anglija nujno odsvetovala kaj takega. Bilo je to dne 10. aprila leta 1864. Dne 11. junija istega leta je bil cesar Maks že v Mehiki. Tam so bili razmere močno razdrapani. S seboj je sicer imel nekaj armade, ki jo je pripeljal iz Avstrije. Mnogo Slovencev je šlo takrat za njim v Mehiko. Še dolgo potem so bili v Sloveniji v spominu "Meksikajnarji", ki so prostovoljno šli v Maksovo mehiško armado. Tudi francoska posadka je cesarja močno podpirala. Doma v Mehiki pa ni mogel dobiti velike moči, ker so revolucionarji bili mnogo močnejši ko njegovi mehiški pristaši. Vendar se je cesar Maksimilijan še cela tri leta držal v Mehiki s pomočjo svojih prostovoljcev in francoske armade. Napoleon pa, ki je Maksa spravil v Mehiko, ga je naenkrat zapustil, ker je svojo armado potreboval doma, naker je prišel konec tudi Maksovi vladi. Njegova žena cesarica Karla je odpotovala v Evropo prosit pomoči za svojega moža. Naletela pa je povsod na gluha ušesa. Nazadnje je reva zblaznela, stara komaj 27 let, ko so njenega moža v Mehiki ustrelili. Umrli pa je šele januarja meseca leta 1927, stara

Čigavi so zlatniki v stari pariški hiši?

Ves Pariz, vsa Francija že govori te dni o velikanski pravdi. Vendar se ta pravda niti začela še ni. Sploh še niti jasno ni, kdo bo koga tožil. Vsekakor je jasno le to, da bo nastala pravda.

Kaj se je takega torej zgodilo, da je razburjenje tako veliko? Sami sodite! Mesto Pariz je bilo lastnik stare hiše v ulici Rue Mouffetad 53. Mestna občina je uvidela, da je hiša že tako stara, da bi se popravilo ni kakor ne izplačalo več. Zato je naročilo stavbeniku Sagetu, naj, hišo podere, da se tamkaj zgradi kaj drugega. Stavbenik Saget je poslal v tisto staro hišo kakih deset delavcev, ki so začeli hišo podirati. Hiša je bila že skoro podrt, ko je delavec Flaminio Maures med razvalinami našel nekako plateno vrečo. V tej vreči pa je bilo zašito nekaj, česar Maures ni poznal. Svetilo se je kakor kaka kolajna in rumeno je bilo.

Mož, ki prav gotovo ni imel veliko prilike imeti v rokah zlato denarje, je tiste "kolajne" začel deliti med svoje sodelavce. Vsak je vzel po eno tako kolajno, da jo je nesel domov svojim otrokom za igračo. Morda je Mauresu do kaj namignil, ali pa se je samemu posvetilo v glavi, Maures je nekega dne stopil k zlatarju ter mu tisto kolajno pokazal. Prepričan je bil, tako pravi, da se mu bo zlatar smejal. Toda zlatar je Mauresu takoj povedal, da je to zlatnik, ki je nosil podobno francoskega kralja Ludvika XV., kakor so jo nosili tudi drugi zlatniki, ki jih je Maures razdal za stare kolajne. Sedaj so vsi postali radovedni. Začeli so bolj natančno brskati po razvalinah stare podrtje in so res našli še nekatere stare zmečkane papirje. Ko so tiste tistih papirjih napisana oporoka papirje prebrali, so videli, da je na riska mestnega svetovaleca Louisa Nivelle, ki je vse svoje premoženje zapustil svoji hčerki Ani. Zlasti je bilo v oporoki rečeno, da so Anina last čekini, ki so priloženi v platni vreči tej oporoki. In sedaj si francoski neni in neučeni svet beli glave, čigav je sedaj tisti zlatni zaklad rajnega gospoda Nivellea.

Ta zadeva je neskončno zamotana. Oporoka nima nobenega datuma,

87 let. Do smrti se ni zavedala, da je njen mož bil ustreljen.

Ker Maks od nikoder ni dobil pomoči, ga je vstaška armada premagala. Njega so uporniki ujeli ter ga v Kvertaru ustrelili 19. junija leta 1867. Tako se je končalo mehiško cesarstvo. Mehika sama pa še do danes ni prišla do reda in miru, kakor nam pričajo dogodki.

Cesar Maks pa je imel s seboj mnogo rodbinskih draguljev kakor tudi cesarica, ki je bila belgijska princesa. Ti dragulji so ostali v Mehiki. Te dragocenosti je Avstrija zahtevala nazaj, ker so bile zasebna last rodbine. Po dolgih pogajanjih se je mehiška vlada vdala ter je te dragulje res izročila. Leta 1870 so jih spravili na ladjo "Merida", ki naj bi jih prepeljala v Trst. Toda ob ameriški obali pri Virginiji je ladjo zalotil velik vihar ter jo potopil z vsemi zakladi vred. Tak je bil konec nesrečnega mehiškega cesarstva.

Večkrat so že poskušali dvigniti te zaklade, vendar doslej še noben poskus ni imel uspeha, ker so pripravili za tako globino bile preslabe. Sedaj pa Italijani s svojimi najmodernejšimi aparati trdno upajo, da bodo te zaklade dvignili.

kdaž je bila narejena. Ni nikjer dokazano, ali je oporoka pristna ali nepristna. Zato je tudi docela nejasno, ali je veljavna ali ni veljavna. Ze na to vprašanje je strašno težko odgovoriti. In vendar je od tega odgovora odvisno, kaj naj se s tem zakladom naadnje ukrene. Ali je to zlato volilo v smislu oporoke, ali pa je zgolj najden predmet. Če je tisto zlato volilo, pripade dedičem Ane Nivelle, ki je tudi že davno umrla. Prav gotovo je že 100 let v grobu. Če pa je zlato le najdba, je treba rešiti še večje težave, ker se ne ve, ali bo zlato pripadlo mestni občini pariški, ki je lastnica tistega zemljišča, ali stavbeniku podjetju Sagetu, ali zidarju Mauresu, ki je zlato našel, ali pa vsej delavski skupini, ki je takrat podirala staro ropotijo. Vsekakor mora oblast računati z vsemi možnostmi, zato je tudi začela pripravljati, da bi se stvar hitreje rešila.

Ako se pravniki izreko za to, da je zlato volilo, bodo poklicani dediči rajne Ane Nivelle. Težko pa je bilo ugotoviti, kdo je njen potomec. Šli so brskati stare listine in dognali, da se je bila Ana Nivelle poročila z nekim gospodom Lejariel de Forges. Ko je umrla, je svoje premoženje zapustila svojim štiri mnečakom. In doslej so srečno našli potomec dveh tistih nečakov. Vsaj mislijo, da so jih našli, da so torej najdeni pravi njeni nasledniki. Med njimi je eden francoski general, dalje podguverner francoske banke, ataše pri francoskem poslanstvu v Kairu. To bi bili trije najimenitnejši potomci o-nih dveh nečakov rajne Ane Nivelle. Potomec drugih dveh nečakov pa niso našli ter jih bodo tudi težko iskali, ker se je leta 1830 mnogo Francozov izselilo iz Francije. Kadar jih bodo našli, se bo število upravičencev do tiste dediščine še znatno povečalo. Oglašali pa se bodo seveda še drugi. Ako pa bodo rekli pravniki, da je to najdba, se bodo srečni dediči in potomeci obrisali pod nosom, zato pa se bodo drugi pravdali.

Pa se bo izplačalo, ker vseh ceninov, ki so jih vse zopet dobili nazaj, je za dva milijona frankov.

Spekulacija s pšenico

Visoke cene pšenice na domačem trgu je povzročila spekulacija prekupčevalcev, tako se je pokazalo brž, kakor hitro je gospodarsko-finančni odbor ministrov sklenil, da se dovoli brezcarinski uvoz 1000 vagonov pšenice. Ta sklep je omenjeni odbor ministrov sprejel, da bi se znižala cena pšenice spet nazaj na običajno višino. Ko so spekulanti uvideli, da je vlada z vso resnostjo začela delati na to, da se cene pšenice ne bi preveč dvignile, so začeli razširjati vesti, češ da brez carine sploh ne bodo nikdar uvažali k nam pšenice, vsaj še ne tako kmalu. Njihov namen je bil, da obdrže cene pšenice še vedno visoko. To se jim je tudi posrečilo, kajti prej so skoraj vso pšenico od kmetov kupili in jo za nekaj časa poskrili. Vselej se je že zgodilo, da so kmetje, čim so videli, da so cene pšenice začele padati, hitro prodali svoje zaloge. Tako bi bil človek pričakoval tudi v tem primeru. Toda po sklepu gospodarsko-finančnega odbora ministrov pšenice niso nikjer ponujali svoje pšenice, kar gotovo pomeni, da je nimajo, pač pa da je pšenica že v rokah prekupčevalcev-spekulantov. Tako imajo razni trgovci samo v okolici Valjeva v zalogah še okoli 100 vagonov stare pšenice, ki je po znanih cenah nočejo prodajati. Mogoče jih bo pa brezcarinski uvoz 1000 vagonov pšenice le malo premočil...

Veliki zavod "RAMOS MEJIA" Venereas

ANALIZE urina brezplačno. Analize krvi. Popolno moderno zdravljenje. SIFILIS v vseh oblikah. Popolno zdravljenje na podlagi krvne analize (914). KOŽA: Krončni izpuhi, mozoljčki. Izpuščanje las. Ultraviolečni žarki. ZLATO ŽILO: zdravimo brez brez operacije in bolečin. SPOLNA SIBKOST: Hitra regeneracija po prof. Ciccarelli. ŽIVČNE BOLEZNI: Nevrastenija, izguba spomina in sibičnost. REVMAZEM: kila, nadusa, gota. Sibičnost srca, zdravimo po modernem nemškem načinu. PLJUČA: Kašelj, sibičnost pljuč. ŽELODEC: upadel, razširjeni, kisline, težka prebava, bruhanje, rane. GREVA: colitis, razširjenje, kronična zapeka. GRLO, NOS, UŠESA, vnetje, polipi: brez operacije in bolečin. POPOLNO OZDRAVLJENJE \$ 30.— PLACEVANJE PO \$ 5.— NA TEDEN. Naš zavod s svojimi modernimi napravami in z izvrstnimi SPECIJALISTI je edini te vrste v Argentini. — Lečenje zajamčeno. — Ugodno tedensko in mesod 9—12 OB NEDELJAH OD 8—12 sečno placevanje.

Rivadavia 3070 PLAZA ONCE

KROJAČNICA "GORICA"

Hočete biti dobro in elegantno oblečeni

Pridite v krojačnico "Gorico", kjer boste vedno dobro postreženi.

FRANC LEBAN UL. WARNES 2191 (Nasproti postaje Paternal.)

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI

RAZPOLAGA Z 10 SPECIALIZIRANIMI ZDRAVNIKI ZA VSE BOLEZNI

Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost, razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznane specialista za navedene bolezni. Imamo zdravniške specialiste za bolezni na pljučah, obisk, jetrah, želodcu, živčevju itd.

Rayos X, Analisis

Zdravniški pregled za vsakovrstne bolezni \$ 3.—

Ordiniramo: od 9—12 i 15—21. V nedeljah in praznikih od 9—12.

GOVORI SE SLOVENSKI

SUIPACHA 23

Hiša z novim pročeljem in mož z brkami

Bila bi uganka kajne, kaj ta gornji naslov pove. Pove pa to, da hiše poznajo po pročelju, možje pa po brkah... če jih imajo, ali pa če jih nimajo... Pa nazadnje niti pročelje niti brke ne rešijo problema, temveč raznašalec kruha ali mlekar je najzanesljivejši adresar tudi v Mataderosu, kamor sem jo mahnil oni dan, ko je bil praznik.

Da, tudi v Mataderosu je mnogo naših družin, ki imajo že lastne hiše in delajo pa večinoma po tovarnah tamkaj okrog.

Stopil sem torej oni dan tja doli, kjer je ime Mataderos ostalo le bolj kot spomin na čas, ko so bile tam glavne klavnice. Sedaj je pa mesarski del mesta na Avellanedi, v Mataderosu pa je vsak dan bolj gosto naseljeno.

Tja doli na ulico Cañada de Gomez sem krenil najprej. Pri Brumatovih iz Renč sem potrkal.

Vendar se spet pokazate. Tako smo vas čakali oni dan, ko je bila birma. Polna miza tort in vseh dobrot, polna hiša gostov. In tako veselimo smo bili vsi. Botri, bili so tukajšnji domačini, so bili kar očarani od tako lepe slovesnosti, tako krasnega petja, tako vzornega reda... Naša Irma, Elvira, Karel, tako so bili veseli... tako je menila gospa v pozdrav.

Saj sem bil tudi jaz vesel in sem še danes, ko zvem, da ste tako ljubezljivo tudi zame prostor pri gostoljubni mizi pripravili. Kako bi ne bil človek hvaležen za tako ljubezljivo pozornost!

No, pa tudi danes ni miza prazna, tako so me povabili dalje.

Kar hitro je bežalo popoldne in moral sem dalje, da še koga najdem. Po ulici Bragado! 5 kvader! Kar za "doña Tereza" sem vprašal in zvedel: "saj sem jaz".

Tako se mi je predstavila gospa Terezija Cijan, ki je bila v Ameriki že davno prej kot se je komu izmed nas o njej kaj sanjalo. Saj je že 29 let minilo, kar je tukaj, a njen oče pa že davno preje, morda najstarejši slovenski argentincev, če je še živ. Saj bo že skoraj 50 let, od kar je prišel čez lužo. Kje je sedaj, se pa ne

ve. Tedaj, ko je on prišel, je v Mataderosu še mirno rastel osat, danes je pa že strajeno mesto.

Tam ob "argentinski pivovarni" je precej naših naseljenih. Pa ne mislite, da zato, ker ga radi pijejo! In če jim je do tega, tudi po slovensko si ga lahko naroče v restavraciji na J. B. Alberdi, prav tam na koncu, kjer jim postreže "don Pedro".

Jaz sem krenil dalje v drugo smer, da poiščem gospoda Dominika. Tam v pasaje je, v hiši z novim pročeljem! Tako so mi rekli.

Pa že veste, kako je s takimi oznakami! Pasaje imaš na levi in na desni, novo pročelje pa tudi, ko sem pa vprašal za "Dominica", so se pozanimali, če ima "largos bigotes" in kdo ve še kaj...

Takole se stvari v življenju komplicirajo, da so nazadnje "brke" bolj vidne, kot pa "hišno pročelje". In če iskani Dominik nima brk! Kaj jaz vem o tem! Uganko je enostavno rešil "kruhar" in sem našel Dominika doma, pa brez brk...

Saj sva se že videla. Onkrat na Paternalu, ko je bila za Rudežem maša, tako mi je pojasnil in sem ob enem tudi iz tega že vedel, da bo Dominik tudi tam nekje iz Vipavskega doma.

Seveda, kajpada. Iz Rihemberka. In zakaj ste se tako daleč sem umaknil. Saj preje nekoč ste bili delaven član v koloniji, če prav vem.

To je res. Saj sem bil med vnetimi Prosvetarji pred desetimi leti, in kako smo tedaj delali. Vse smo imeli že napeljeno. Kupili bi svet, zgradili dvorano in društvene prostore in danes bi imeli slovenski dom. Pa je bilo tako, kot menda pri nas mora biti. Tisti, katerim je pravega napredka najmanj mar, a so vedno najbolj glasni kričali, so se menda bali, da bomo njihov denar zapravili in da hočemo iz njihovih žuljev sebe okoristiti.

Kaj hočemo. Saj vemo da je tukaj najbolj gonilna sila vsega egoizem. Vsak se mora boriti za svoj obstanek, ker zastoj poštenemu človeku nihče nič ne da, le lump si zna pomagati in tudi zastoj kaj dobiti... Pa so se tudi naši tako privadili na ta način življenja in mišljenja, da se jim zdi že nemogoče, da bi kdo de-

lal kaj iz nesebičnih namenov. Da bi delal za to, da drugim koristi, ne da bi od tega dobiček iskal.

Tako se je Dominik Lisjak umaknil tjakaj v Mataderos in živi v miru s svojo družino. Saj ni velika. Mali sinček beloglavec je, ki je še kratek in droben, pa vendar že tak modrijan in junak, da zna prevračati stole. Samo videti ga je treba, kako zmagovalno se je smejal, ko je svojega štirinožnega nasprotnika videl onemolega obležati na tleh z vsemi štirimi od sebe.

Sirotek, sem si mislil, ko sem ga gledal. To bi bil junak, če bi mu bilo dano kot nam tamkaj doma, ko smo premaganega štirinožca potem še lahko zvezanega po dvorišču in vsepovsod okrog vlačili v zmagovalnem sprevodu... In vendar je mali še srečen, ker ni pri hiši nobene stare "nergaste" tete, ki bi mu nedolžno veselje kalila. Koliko je naših malčkov, katere sitne tete obdolžijo kar takoj za cele hudodelece če le malo poskušajo svojo grlo, ali pa če so stoli in druge stvari dosti trdnoro delani... No, mali si ni belil glave s takimi učenimi ugankami, temveč je junaško dokazoval, da je njega več na dveh nogah kot stolice na štirih... Takole taki malčki človeku otipno razlože, kaj je glaven razlog temu, da si naši ljudje žele lastne strehe, ker sicer je ubogi otrok res cel jetnik, ker gorje, če se podere kak stol v tuji hiši, kjer ima človek le pravico, da pokojno ždi pod tujo streho! Dominikov sin lahko brez skrbi prevrača stole.

Prijazno me je Dominik spremil dalje, da še druge rojake poiščeva. Najprej proti Novi Čikagi sva jo ubrala. O ti grdavi! Ta stvar pa ni tako enostavna kot bi kdo mislil, kajti dež na čuden način vpliva na tamkajšnje ulice. Ne bilo bi nama v škodo, če bi mogla dalje tako, da bi si dela noge na ramo... Pa bila sva junaka z Dominikom in sva zmagała blato in noč ter tako nazadnje le našla pot do slovenskih vrat. Našla

sva slovensko družino na ulici Bariloche. Od tam pa spet dalje na ulico Montiel, kjer je spet več slovenskih družin.

Malo začudeno so pač pogledali povsod, kaj pomeni tak nočni obisk, pa vendar so bili njihovi obrazi ljubezljivi.

V pogovoru je nanesla beseda na slovensko službo božjo.

Daleč nam je na Paternal, tako trdijo in je seveda tudi res. Zato pa tudi nočem delati sile za vsako nedeljo. Toda vsak mesec enkrat bi pa le prišli! In ko bomo 10. julija praznovali Cirilovo nedeljo, ko bo spet praznik lepe slovenske pesmi, ko bo na Paternalu zapel zbor, tedaj pa mislim, da bo ta dan, vreden truda. In popoldne istega dne bo pa še naša slovenska mladina poskrbela za prijetno razvedrilo vsem vdeleženem. Tako da je na Cirilovo nedeljo dolžnost vsakega Slovence iz Mataderosca in Nove Čikage, iz V. Lugano in Paternala, iz Villa Devoto in Saavedre, iz Urquize in Parque Patricios, iz Avellanede in iz srede glavnega mesta, da prihite, k tej lepi slovesnosti popoldne in popoldne 10. julija na Av. del Campo 1653.

10. julija na Paternal!

Hladnik Janez.

ZALOGA DOBREGA VINA

Franc Kurinčič

Kadar imaš ohcet; krst; obisk in sploh kadar rabiš vino; obišči ali pokliči na telefon Kurinčiča, ki ti bo nemudoma ugodil in na dom postregel s prav dobrim vinom, saj ga imam v zalogi 25 vrst.

— Ne pozabi GARAY 3910 —

telefon 61-5384

BUENOS AIRES

CERKVENI VESTNIK

10. julija maša na Paternalu. Molitve tudi na Paternalu ob 3 uri in pol.

17. julija maša na Paternalu za Sebastjana Mozetič, molitve na Paternalu.

10. julija bomo obhajali spomin Cirilove nedelje. Pred davnimi stoletji sta ta dva sveta moža oznani-la našim prednikom božji nauk Jezusov z besedo, ki jo je narod razumel, v duhu evangelijske ljubezni. Polna trpljenja je bila njuna pot in polna boja s tistimi, kateri so v ustih nosili božje ime, a so iskali le lastno korist in jim ni bilo mar ne za božjo čast ne za zveličanje duš...

Velik je nauk, ki ga nam s tem daje, da Kristusov nauk je večna resnica, je nezmoten kažipot skozi življenje v vseh časih — brez ozira na to, če oznanovaleci tega nauka niso vselej dobri pastirji.

Imela sta se boriti proti obrekovanju, krivim tožbam, a tudi morala sta biti modra, da ona dva nista lažni besedi nasledla. Zakaj zelo mnogim se zgodi, da brez vsakega pomsleka verjamejo, kar je slabega povedanega čez duhovnike. Boj proti laži za resnico, je bilo življensko vodilo slovenskih apostolov in mora biti tudi naše.

Hladnik Janez.

IZKUŠENA BABICA

Filomena Beneš de Bilek

diplomirana na univerzi v Pragi in v Buenos Airesu. Zdravi vse ženske bolezni. Sprejema tudi noseče v popolno oskrbo.

Ordinira od 9 ure zjutraj do 20 ure zvečer.

LIMA 1217, I nadstr. U. T. 23, Buen Orden 3389

Buenos Aires

ROJAKI

NE POMISLJAJTE DOLGO

Vporabite priliko

KROJARNICA

"PRI ZVEZDI"

Vam nudi najboljše angleško blago (SUPERLAN)

Površnik, obleka

SAMO ZA \$ 75.—

Hlače fantazija \$ 8.—

STANISLAV MAURIČ

DONATO ALVAREZ 2059

pol kvadre od Av. San Martin — Bs. Aires

Naznanjam da sem otvoril

GOSTILNO

"LA ESTRELLA"

kjer boste v vseh ozirih dobro postreženi z dobro domačo hrano in dobrim vinom. Cene zmerne.

Priporoča se cenj. rojakom

IVAN GAŠPARIŠIČ

Av. Alcorta 2363 Bs. Aires

KADAR ISČETE SLUŽBE

obrnite se na rojakinjo

Berto Cernič

DORREGO 1583 — Gs. Aires

U. T. 54 - 3588

ZOBOZDRAVNIKA

DRA. SAMOILLOVIČ

de Falicov in

DR. FELIKS FALICOV

Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.

DONATO ALVAREZ 2181

U. T. 59 - 1723

ZGODOVINSKI ROMAN

Caričin ljubljeneec

Nadaljevanje 96

84. POGLAVJE

Poplačana dobrota.

Mirovič plane pokonci in pogleda Olgo, kakor bi hotel od nje slišati, kako naj odpre vrata.

Zdajci slišati tiho kašljanje in zdelo se je, da je to bilo dogovorjeno znamenje, ker je Mirovič takoj zašepetal svoji ženi:

— To je Peter Voroneov! —

— Ljubi Bog, kaj se je zgodilo? —

— vzkligne trepetaje Olga.

— Kako se upa po dnevi na cesto in nas pride obiskat? Naš stari prijatelj izpostavlja sebe in naju nevarnosti!

Mirovič odklene vrata in na pragu se res pojavi stari Voroneov.

Elizabetin ded vrže svoj klobuk na stol, pohiti k Olgi, jo prime za roke in reče:

— Našel sem jo, sedaj mi je ne bo nihče več ugrabil! —

— Koga ste našli? —

— Koga? — vpraša Voroneov z glasom, ki je jasno izražal njegovo razburjenje. — Elizabeto, svojo vnukinjo, mojo miljenko, ljubljeno Elizabeto!

— Mar je mogoče? — vzkligne Olga. — Našli ste jo? Torej ni mrtva, kakor ste mislili? —

— Da, ona živi! — odvrne stari in si z drhtečo roko pogladi svoje sivo brado. — Toda sedaj — sedaj je obsojena na strašno smrt, jali pa vsaj usodo, ki ji bo prinesla smrt. —

— Starec je komaj govoril. Ves je

trepetal in Mirovič se je bal, da se bo njegov stari prijatelj hipoma zgrudil. Zato mu hitro ponudi stol.

— Umirite se poprej —, reče Olga — in šele potem pripovedujte vse, kar veste. Bodite prepričani, da bomo vse storili, samo da pomagamo vaši Elizabeti; — saj ste vendar najin najboljši prijatelj in sotrpini! —

Minilo je nekoliko minut, predno je mogel Voroneov mirno pripovedovati. Slastno popije čašo vina, ki mu jo je ponudil Mirovič.

— Da, vidva mi bodeta pomagala —, nadaljuje Voroneov, — posebno pa še zato, ker je njena usoda tesno zvezana z usodo Vašega očeta, Olga!

— Mojega očeta? — vzkligne prestrašeno Olga. — To je nemogoče, to ne more biti! — Mar je moj oče sploh poznal vašo vnukinjo? —

— Ljubi otrok —, odvrne stari Voroneov, — temna so pota usode! — Medtem ko smo mi živeli v tujini, sta se vaš oče in moja Elizabeta našla, najbrž na zelo čuden način. Četudi zveni neverjetno, vendar vem zanesljivo, da je — moja vnukinja, moja lepa Elizabeta, žena Vašega starega očeta! —

— Njegova žena? — Ah, sedaj mi je vse jasno! —

— Ne morem verjeti! — vzkligne Mirovič. — Elizabeta ki ste jo nam vi, dragi Voroneov opisali kot plemenito deklico, naj bi se odločila za zakonsko zvezo s starecem!?

— Vem —, odgovori Voroneov in namršči obrvi. — Ravno zato mi je nerazumljivo, zakaj se je poročila Elizabeta z vašim starecem. Seveda, če se spomnim, da jo je oni nesrečni človek prevaral, mislim, da se je omožila iz obupa z onim, ki je zapro-

sil za njeno roko.

— Toda Aron Katz je hotel mlado deklico prikleniti nase, da more tako vsaj nekaj časa uživati svoje milijone. —

Olga stopi k oknu in se zamišljeno zagleda na temno dvorišče. Hipoma pa se obrne in stopi k Voroneovu.

— Moj stari prijatelj —, reče Olga, — me hočete-li trenutek mirno poslušati? Moram namreč braniti očeta, ker sem prepričana, da mu delamo krivico.

— Trdno sem prepričana, da vaša vnukinja Elizabeta ni postala prava žena mojega očeta, Pazite, kaj vam pravim! Ona dva nista nikoli živela v pravem zakonu. Spominjali se boste še mojih besed!

— Moj oče je preveč ljubil mojo pokojno mater, da bi jo mogel kdaj pozabiti!

— Ne, če je moj oče res vzel Elizabeto za ženo, je to storil samo zato, da utrdi njen položaj v družbi. Mar ne opazate, da se tu skriva neki plemeniti namen?

— Elizabeta je bila osamljena, bila je zavrnjena — mogočna nasprotnica jo je preganjala. Katarina jo je sovražila. Ni dvoma, da bi nesrečna deklica podlegla tej borbi, če se ne bi zavzel za njo moj oče, če je ne bi ščitil s svojim imenom! —

— Oh, kako bi bil srečen —, vzkligne Voroneov, — če bi bila to resnica! —

— Resnica je, moj stari prijatelj, verujte mi, jaz vendar poznam svojega očeta!

— Toda pravkar ste dejali, da grozi Elizabeti in mojemu očetu skupna nevarnost. Recite mi vse, kar veste. Mi trije juna bomo pohiteli na

pomoč, rešili ju bomo, moramo ju rešiti! —

Toda Peter Voroneov vzdihne in zmaje žalostno z glavo.

— Povejte mi Olga, ali mislite, da je mogoče rešiti koga iz sibirskih rudnikov? —

Olga prebledi.

— Voroneov! — vzkligne Olga, — mar sta v takem položaju Elizabeta in moj oče, mar ju je carica pregnala v Sibirijo? —

— Da —, odvrne Voroneov — obsodila ju je na tlako v rudokopu, a to je isto, kakor da bi ju obsodila na smrt, — da, tisočkrat bi še bilo bolje, da ju je poslala na morišče, ker bi potem vsaj v grobu našla mir in pokoj! —

— Včeraj se je vendar nahajal moj oče še v Petrogradu! — reče Olga.

— Nocoj morata na pot — odvrne stari — in sicer v družbi neke tretje osebe, ki jo gotovo dobro poznata! To je baron Pasek, direktor petrograjske policije! —

— Kaj, tudi njega so pregnali v Sibirijo? — vpraša Mirovič.

— Če je sploh kdo zaslužil to usodo —, reče Voroneov, — jo je zaslužil Pasek. Ne vem pa, če stoji njegove padce v zvezi z aretacijo Elizabete in vašega očeta. Toliko pa je vendar gotovo, da ju je sinoči sam privedel v carsko palačo in da ju je Katarina sama zaslušala. —

— Ko je bilo zasliševanje končano, je proglasila Katarina tudi Paseka ujetnikom in so odpeljali tudi njega uklenjenega v Petropavlovsko trdnjavo. —

— Kako pa ste zvedeli vse to? — vpraša Mirovič.

— Iz zanesljivega vira. — Znano

vam je, da smem živeti v Petrogradu samo skrivoma in pod tujim imenom in da bi me čakala gotova smrt, če bi me policija ujela!

— Seveda nisem poiskal nobenega svojega starega prijatelja. Toda ko sem šel pred nekaj dnevi k vama na obisk, sem naenkrat slišal, da me nekdo kliče.

— Presenečeno se obrnem, ker sem mislil, da me kliče vohun. Razveselil sem pa se, ko sem spoznal Kazimirja Fedoroviča, ki je nameščen v pisarni policijskega ravnatelja.

— Za vraga! — mi šepne, — če bi te spoznal kdo drugi, bi bil izgubljen! —

— Vem —, mu odvrnem. — Toda od tebe, Kazimir, pričakujem, da boš molčal. —

— Ne le, da bom molčal, ampak ti bom tudi pomagal, kolikor je v moji moči. Nikoli ti ne bom pozabil, da si mi storil nekoč veliko uslugo. Peter, jaz nisem nehvaležen! —

Kazimir Fedorovič me prime pod roko in me odvede v neko mračno stransko ulico.

— Ali se še spominjaš, — me vpraša Kazimir, — kako si mi pomagal takrat, ko sem bil že čisto obupan? Bil sem takrat blagajnik mestnega davčnega urada in pred menoj so se kopičile novčanine!

— Imel pa sem takrat borno plačo, tako da sem komaj živel. Imel sem pa povrh še ženo in otroke in nisem mogel prenašati, da bi gladovali. Bil sem pač boljši oče, kakor pa blagajnik. Z eno besedo: poveril sem večjo svoto denarja. Tekom petih let sem si prisvojil iz blagajne ravno pet tisoč rubljev državnega denarja!

— Ljubi Bog, človek ima vendar

SLOVENSKI LIST

List izdajata: SLOV. PROSVETNO DRUŠTVO in KONSORCIJ "NOVEGA LISTA"

Pritožbe nad otroci

Vse se pritožuje nad otroci sedanjih dni. Berači na cesti vedo povedati, da jih otroci kamenjajo. Tujci se pritožujejo, da jih otroci obkladajo z nedostojnimi priimki. Očetje in matere so polni tožba: "Ne ubogajo nas!" Šola ve povedati, da prejšnje čase otroci niso bili nikdar toliko razbrzdani. Ko pridejo leta, da bi se starši radi umaknili v miren počitek in bi uživali v tihoti sadove svojega truda in dela, se tolikokrat sliši bojazen, da si ne upajo stari izročiti otrokom svojega póstva, ker se boje... no, že veste, česa.

Kar nič prijetne niso takele tožbe. Kje je krivda, da je sedanji rod tak? Poskusimo dati na to vprašanje nekaj odgovora. Če bo odgovor napravil komu malo bolečin, nič zato. Resnica je sicer božja hčerka, a kljub temu ni vsakemu človeku prijetna.

Beseda "spoštovanje" je današnjemu času skoraj tuja. Še malo, pa jo bo treba črtati iz naših besednjakov. Zaslugo za to nosi velik del časopisja. Tudi do državne oblasti tako časopisje nima primerne spoštovanja, samo strah ima. Strah pred paragrafi in pred kaznjajo in ječo. Pasji strah in ne dostojno spoštovanje!

Ali se večina svetovnega časopisja zaveda te svoje krivde? Zelo dvomimo. Časopisje — svetovna velesila — kako slabo vrši svoje poslanstvo! Skoraj nevede in nehoti se je dala zapeljati in omamiti sili tiskane besede masa narodov kakor tudi posamezni člani ljudstva.

"Ali je naš učitelj neumen? Ali je kaplan znorel? Saj ne vesta, kaj vam ukazujeta." Ali ne slutiti, kako pljuješ s tako obsodbo v svojo lastno skledo? Če je neumen učitelj v šoli, če je nespameten katehet, ker ukazujeta tvojemu otroku nekaj pametnega, ali nisi neumen tudi ti, kadar zapoveduješ svojim otrokom, kakšni naj bodo in kaj na delajo? Kamen, ki ga vržeš v steno, odleti nazaj in zadene lahko tebe samega. Več medsebojnega spoštovanja in manj nepotrebnega in preneglega presojevanja, pa bo marsikaj šlo bolj naprej. Dokler bomo pa drug drugemu veljavo odjedali, se pa nikar ne čudimo, če jo tudi sebi odje-

damo.

Zelo škodljiva je nam vsem v tem oziru tista že tolikokrat pregrajana slepa ljubezen, katere je dandanašnji svet več ko poln. Slepa ljubezen vidi samo otroka in ničesar drugega. Otroka vidi, ne pa njegovih napak. Če nam kdo pove le besedico o otrokovih napakah in nerodnostih, koj je zamera tukaj. Če ne še pravda. Sosed ne sme ničesar napačnega videti na našem otroku. Če vidi in če nas na to opozori — hujše je to, kakor če bi kamen v nas vrgel. Do smrti mu ne bo odpušeno. Otroci slišijo naše hudovanje nad sosedom: sosed je ničla, je izguba, nič ne ve, tiho naj bo, za svoje naj skrbi in naj se zanje briga... e sosed ničesar ne ve, sklepa otrok čisto pravilno, potem tudi ti ničesar ne veš, tiho bodi in molči. Tako si sami kopljemo grob lastnemu delu in trudu.

Slepa ljubezen ubija spoštovanje, ki smo ga drug drugemu dolžni. Ubija pa tudi naše lastno delo, kateremu sami v svoji slepoti kopljemo grob. Če bi se odrasli ljudje med seboj malo bolj cenili in spoštovali, pa bi jih mlajši rod tudi bolj cenil in spoštoval. S tem, da ubijamo veljavo svojega bližnjega, izpodbijamo tudi svojo lastno veljavo.

Za kratek čas

Moški navadno nosimo naše ideale v sreih ali v glavah, ženske pa na glavah v obliki klobukov. In ti ideali so bolj raznoliki kot nasveti za zdravljenje nahoda ali za pobijanje depresije in bolj nepojmljivi kot kitajska situacija.

Ti tako imenovani klobuki imajo oblike črnogorskih čepic, madžarskih čikušev, turških fesov, indijskih turbanov, kitajskih pagod, ribniških rejt, gorenjskih peharjev, kraških jerbosov, izvotljenih buč, orientalskih zajemalk, policijskih čelad, cowboyskih pokrival, povezenjenih cvetličnih lončkov, sračjih gnezd, solidnih latvie in kastrol, o. škrbljenih lopat, konjskih podkev, havajskih vencev, morskih školjk, svetniških glorijs, pavjih repov, čebelnih panjev itd.

Ko človek gleda to prelestno morje modernih ženskih klobukov, ki se ziblje in preliva po cestah, se mu tu-

di najbolj fantastična oblika pokrivala ne zdi več čudna. Začudi se le, če zagleda tu in tam v tej pestri množici posamezen klobuk, ki je res klobuku podoben!

Razumljivo

"Zakaj ste vendar razdrli svojo zaroko z Milko?"

"Ker je njena papiga ob slovesu zmerom vreščala: 'Pavel, ostani še malo!'"

"Saj je bila vajina zaroka vendar javna, potlej to menda ni bilo nič ludega."

"Tisto ne — samo meni je Polde ime."

Še huje

Gospod Korenček jo je naglo ubiral čez cesto in je ravnatelj Čebulka prijel pod pazduho.

"Dragi prijatelj", je začel gospod Korenček, "nič ni hujšega, kakor če moraš kakšnega prijatelja prositi za majkeno posojilo."

"Pač!" je pribil Čebulček.

"No, kaj na primer?"

"Če moraš posojilo odbiti."

Upravičena jeza

"Veste kaj", sopiha užaljeno Čebulčkova, "nič nimam proti temu če vaš Marjan prepisuje od našega Tončka šolske naloge, a da mojega sina potlej namlati, če naloga ni bila pravilna, to je pa že nekoliko preveč..."

*

Kavalir

"Ali poznate mojo ženo?"

"Doslej me še ni doletela ta sreča."

"Sreča? Potem je pa res ne poznate."

ZLATKO BADEL

Calle Agüero 2151

U. T. 44 - 3317

BUENOS AIRES

VSAKEMU TRGOVCU, KI ŽELI SPOZNATI TA DVA ODLIČNA IN PRVORAZREDNA PROIZVODA, POSLJEM VZOREC NA ZAHTEVO BREZPLAČNO

STARA

SLJIVOVICA

B A D E L

UVOZENA IZ JUGOSLAVIJE V SODIH

PELINKOVEC

B A D E L

PRIDELAN V BUENOS AIRESU IZ PRVORAZREDNIH PRVIN, KI SE UVAŽAJO IZ JUGOSLAVIJE.

toliko stroškov, ko se vsako leto rodi novi otrok, ko je vedno nekdo bolan, plača pa mu iznaša le tisoč rubljev!

— Od onega trenutka naprej, ko sem segel za tujim denarjem, nisem imel niti v sanjah več miru. Preganjale so me strašne sanje. Postal sem molčeč in nesrečen človek.

— Moji predstojniki niso niti slutili, da sem tat. Naseprotno, prepričani so bili, da na mojem poštenju ni madeža.

— Revizija blagajne ni bila nikoli točna. — Vam, Kazimir Fedorovič, ni treba kontrolirati blagajne, ker je nedvomno vse v redu —, mi je govoril šef.

— In res je bilo vse v redu.

— Ko sem zvedel, da bo prišla komisija, da mi pregleda blagajno, sem napisal, da mi nekoliko vreč z denarjem, toda mesto z rublji s kopejkami. Nato sem jiz zvezal, zapečatil in napisal ono svoto, ki bi jo morale vreče prav za prav vsebovati.

— Tako sem delal nekoliko let, dokler ni primanjkljaj končno iznašal pet tisoč rubljev.

— Vedno me je stresla mrzlica, ko sem se spomnil poverebe in ko sem nekega lepega dne stopil v urad sem našel na svoji mizi veliko zapečatenopismo.

— Moji tovariši mi stisnejo toplo roko, ker so vedeli, kaj vsebuje pismo.

— Toda jaz sem vztrepetal pri misli, da sem napredoval, ker sem vedel, da bom moral zapustiti i svojo staro službo in bom moral izočiti blagajno v popolnem redu.

— Resnično, menda še ni bil nihče nesrečen kakor jaz, ko sem odpiral to pismo, ki mi je prinašalo napredovanje.

— Imenovan sem bil svetnikom in pridrjen policijski službi. Plačo pa so mi povišali na tri tisoč rubljev. — Bil sem rešen, obenem pa tudi — izgubljen.

— Rešen sem bil zato, ker bi odselej mogel obiskovati svojo številno družino, izgubljen pa zato, ker ne bom nikoli mogel nastopiti svojega novega mesta, ker bom moral v ječo, ko se bo pri predaji blagajne izkazalo, da sem poneveril pet tisoč rubljev.

— Moji tovariši so me obkolili, — preskočil sem kar tri uradniške razrede, objemali so me, čestitali so mi, vsi so me imeli radi, — meni pa, — meni je krvavelo sree od bolečine.

— Jaz sem se smehljaj, — smehljaj sem se še celo takrat, ko je stopil k meni direktor in dejal:

— Jutri morate že nastopiti svojo novo službo. Uredite blagajno, da mi jo lahko izročite.

— Na vsak način, gospod direktor, na vsak način! — zajeceljam.

— Blagajna je seveda v popolnem redu, mar ne? —

— Vse je v redu, gospod direktor! —

— Fedorovič, danes bomo morali točno revidirati blagajno. Izpraznite torej denar iz vreč, da ga bomo lahko prešteli.

— Bom, gospod direktor, bom! —

— Komaj da sem se priplazil do svoje pisalne mize, kjer sem se zgrudil na stol.

— Kaj naj storim? Nekaj bi moral storiti, toda kaj? —

— Ali si ne bi mogel izposoditi nekje teh pet tisoč rubljev, — ko imam vendar prijatelje in rojake?

— Oni mi bodo gotovo pomagali!

— Odslej mi bo malenkost, povrniti teh pet tisoč rubljev! Plača je

iznašala tri tisoč in če računam, da bom potreboval za svojo družino dva tisoč rubljev in da bomo s to svoto prav lepo živeli, mi bo še vedno ostalo tisoč rubljev, da bom lahko poplačal svoj dolg.

— Podal sem se v sobo svojega šefa, nakar me šef prijazno vpraša:

— Želite li, gospod Fedorovič, že sedaj izročiti blagajno? — Meni je prav! —

— Seveda, gospod direktor, sem hotel reči, toda pravočasno se premislil in odvrnem:

— Gospod direktor, rad bi sporečil svoji obitelji, da sem napredoval. Prosim vas, da mi daste za dve uri dopust.

— Pojdite —, vzklikne direktor, samo se pravočasno povrnite, da mi predate blagajno.

— Hvala vam, gospod direktor, hvala! —

— Pohitim iz sobe, pograbil svoj plašč, toda nisem odšel domov, temveč sem se najprej napotil k svojem bratu.

— Moj brat je bil bogat graditelj. Četudi nisem zadnje čase, odkar sem je bogato oženil, zahajal k njemu, sem bil vendar popolnoma prepričan, da mi bo pomagal. Našel sem ga, ko je ravno sedel za pisalno mizo. Zelo se je razveselil, ko me je zagledal. Veselo vzklikne:

— Dragi Kazimir, že dolgo te nisem videl! — Kako se imaš, dragi brat? —

— Oh, zelo dobro, izvrstno —, odvrnem —, ravno kar sem postal svetnik! —

— Čestitam! — To je velika sreča, to morava proslaviti! —

— Poslušaj brat, moram te nekaj prositi. V svojem novem položaju moram namreč, — ne smem imeti

dolgov! —

— Dolgov?! — vzklikne moj brat in namršči obrvi, — to ni prepovedano samo uradnikom. Pošten človek ne sme imeti dolgov! —

— Oh, lahko bi ga opomnil, da sem nekoč, ko sem bil še mlad, plačal od svoje skromne plače njegove dolgov. Toda nisem ga hotel razjeziti.

— Brat, — odvrnem, — če ima človek veliko družino, mu ni mogoče živeti brez dolgov — in z eno besedo: dolžen sem pet tisoč rubljev —, prosim Te, da mi jih posodiš, a vrnil ti jih bom v petih letih, vsako leto po tisoč rubljev.

— Nisem še dobro izgovoril, ko skoči moj brat k svoji blagajni in jo zaklene.

— Pet tisoč rubljev! — vzklikne brat. — Zdi se mi, da misliš da sem bogataš? — Toda jaz sem imel velike izgube, — ves svoj denar sem vložil v zgradbe, — nato pa, — moram ti priznati, — ti menda misliš, da jaz razpolagam s tolikim denarjem, ker sem se bogato oženil, toda moja žena — ona ima denar v rokah — razumel me boš —

— Brat, govori s svojo ženo, — sem ga zaklinjal. — Moram imeti pet tisoč rubljev, slišiš li — moram! Zakaj moram toliko govoriti? — Nikari, da bi ti moral še kaj povedati! Ubil se bom, če mi ne boš pomagal! —

Toda on me hladno pogleda in reče:

— Ah, tako? Zelo mi je žal, da ti ne morem pomagati, — toda svoj denar potrebujem sam, vsak pa tako leži, kakor si je sam postlal! —

— Brat, spomni se moje uboge žene, mojih otrok, — spomni se na-

šega poštenega in neomadeževanega imena! —

— Na to bi moral ti misliti! — odvrne brat porogljivo in odpre vrata svoje pisarne.

— Ne vem, kako sem prišel iz sobe. Na čelu mi je stal ledeno-hladni znoj in komaj sem se še držal na nogah.

— Moral sem najeti voz, ker četudi me je brat odbil, sem imel vendar še toliko dobrih prijateljev! — Mnogokrat so mi zatrjevali pri čaši vina, da so pripravljeni zame žrtvovati tudi življenje; jaz pa sem jih hotel prositi le za pet tisoč rubljev, saj je bil marsikateri od teh prijateljev bogat.

— Toda razočaral sem se! Obiskal sem sedem prijateljev, toda nobeden mi ni pomagal. Ni mi preostalo ničesar drugega, kakor izbira: sramota ali smrt. Jaz sem se odločil za smrt. Poprej pa sem hotel še enkrat videti svojo družino, še enkrat sem hotel stisniti roko svoji ženi, še enkrat sem hotel poljubiti svoje otroke, — želel sem umreti v svojem lastnem stanovanju.

— V svoji pisalni mizi sem imel že dolgo pripravljen nabit samokres.

— Vse del sem se zopet v kočijo in sem ukazal kočijažu, da me popelje domov.

Ko se je ustavila kočija pred vrati moje hiše, so me opazili otroci, ki so začeli klicati: — Mati, oče se pelje v kočiji!

— Najbrž je kaj lepega doživel! — odvrne ona. Moja žena mi je prišla naproti in jaz sem zajeceljal:

— Napredoval sem, — postal sem svetnik! —

(Dalje prihodnjič)